КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ЕРА, 26 декабрь, 1968 шу № 155 (4635). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

Арадувла 1923 шера денз

300.000.000 тонн мехкдаьтта

Мехкдаьтта рузкъаш доахараша тахан Даьле гIадъюгаргья йоаккхача къахьегама коталонца: ер шу хьадоладелча денз лаьттав ченашкара 300 миллион тонн мехкдаьтта доаккхаргда. ХIаьта декабрь бовш кхы я дукхка миллионаш тоннаш дукхагIа доаккхаргда йехкдаьтта. Цу коталон лоархIам мел боккха ба къаьстта дикагIа кхеталергда, Советски Iаьдал латтача шераша мехкдаьтта доала индустри детIаахара керттера этапаш хагалаьцача. 100 миллион тонн йоаккхача дIаккхачара шовзткъа шу кийшар вай мехка. ХIаьта мехкдаьтта дIахо кхозза дукхагIа даккхара — 300 миллион тонна боккрамга кхачара — итт шу мара эшандар.

Вай дIагора индустри сихха айдра дахкъе хоаламболча лоархIамо хинная укх тIехьарча шерашна цуя керда низ бола база Поволжьен Урален — Татарски Башкирски АССР-ашка, Куйбышевски, Пермски, Оренбургски, Саратовски, Волгоградски областашка хьаяр. Мехка доаккхачь доррагача мехкдаьтта шийдакъа хIана Урало-Поволжья тел. Мехкдаьтта доала керда моттигаш хьа а лена, хараераьяй къитта Къилбаселa Кавказе, Украински, Туркменски, Белорусски ССР-ашка, Коми АССР-е, Сахалине.

КПСС XXIII-ча съезда пятилетка лоархIаметIарча декхараша юкъе оттадаьз Малхбузен СибаргIа. Малхбузен Казахстане мехкдаьттен газ доаха керда центраш хьаяра, мехкдаьтта доахаш хилача къаьнача районашка из дийха дукхагIа дахара декхар. Цу гIулакха хIанале а кIеанга хIама дахдац лаьттан ченаш тохкараша, бурувдеттараша, мехкдаьттахоша. ХьатIадоагIача 1969 шера керттерча вахкъе мехкдаьтта дукхагIа даккха лерхI кердача бассейнашкара. Алкха Малхбузен СибаргIа доаккха яоча деагор шера 57 процент дукхагIа а хиина 20 миллион тоннага хIана кхачаш аьнна дIакхоачаргда. ДIахорча шерашка керда районаш караерлара масштабаш кхы а сихагIа алсамъювргья.

Вай мехкдаьтта доаха промышленность эза-йоккхача индустре хьалха латта. ЧIоагIа механизаци яь дамъ а хиина дIаьттай. ТIоамашкара дадлени искусственно хьаллоаттара дарда тIо латтача мехкдаьтта дахара прогрессивни методаша торо лу лаьттан ченашкара мехкдаьтта рузкъаш диззагIа хьаллаха, скважинаш кIеангагIа хилийта, капитальни вложенешкен эксплуатацеген дIалодар юхаозара чотах дукхха ахча кходе. Советски машинаштерлина кийчъеьча бурув деттача ниа болча установкаша йиш хилийтай бурув хIоаргагIа детта а караерзаь яьначи майдашка дукха мехкдаьтта доалла керда моттигаш хьаелла а. Пятилетка хьалхарча кхаь шера эксплуатаце дIаснай счетно-решающи устройстваш юкъе а йоалаеш мехкдаьтта дахара автоматизаци телеуправлени яра массехк система.

Мехкдаьтта юбилейни тонн йоаккхача дакъа лаца сийлахьа бокъа лькхай хьалха латтача 33 коллективо. Царна юкъе я Р. Тайнутдинова альметьевски мехкдаьтта доахарий бригада, «Куйбышевнефть» объединенерча мастера К. Маштакова участок, Социалистически Къахьегама Турпал В. Антипкин керте латта пермски мехкдаьттахой бригада, «Старогрознефта» управленерча мастера Ф. Щербакова участок, мастера Г. Долгиха кулгалу тюменски мехкдаьттахой, «Туркменнефть» объединенера мастера Х. Анпаева бригада, дукхха кхыяраш.

ДикагIа йолча коллективаш болх белгалбоал дийна вIаштIехьбаьккха хиларца, къахьегамен технологически дисциплина чIоагIа хиларца, вIаши новкъостал деш хиларца. Мехкдаьтта халача гIулакха тIа кхычу тайпара хила йиш а яц. ХIаранегара шийшха йоапаш экзамен яц лаьттан ченаша. Дена дарий низ чIоагIбу, декхараш бе-баьнха ца деташ леладара гештаи.

Цхьабакъда, хьалха латтарий сана толамe массанахьа а лелац болх. Мехкдаьтта дахара дIанаш кхоачашъяц къаьнагIча мехкдаьтта районе — Баку а Башкире цхьайолча промыслашка а. Капитальни гIирсаш хьадевлга тIехьалисар бахьан делаш гайнаа Удмуртерча кердача перспективни районе мехкдаьтта дала водадерга. Дукхача хана дена болх ца беш латт промыслашкара цхьайола скважинаш. Безача мехха йола дукха мехкдаьтта газаш алаех йоагаш латт. Тоале дезаш да бурув деттачара технико-экономически хьокхамаш. ХIана а бизза пайда эцац мехкдаьтта промышленноста доалахьарча материальни къахьегамен ресурсаш кхяара йолча йовкхийча тоьенех. Деш юха къамаьл эгара хьалха геолого-дахара балхийн тохкама бурув деттарен эффективность лакхъяра, промыслаш кийчъехта сихлара хьакъехьа да.

Лаьттан ченаш кераерзаерзина яхы а чIоагIагIа йоалхо е еза шоай къахьегама овеарле дIахо лакхъяра. Цу гIулакха чIоагIа лоархIаме да массазарча эксплуатаци яра способашчух 10 — 15 процент дукхагIа мехкдаьтта даха йиш хулийташ йола. тIоамашта воздействи яоз керда методаш шерра юкъейоалаар. ЧIоагIа юкъеккахьа еза комплексни автоматизаци, ертайовхаш тове еза производства управлени.

Къахьегама котале яккхоаа хинна дикакетао «Iаьржа дошув» доахарашка мехкдаьтта индустри эшаш мел йолча хIамашна Iадамъеш доагора промышленность сихха дегIаахара хьинаре новкъостал деш болча геологий, бурувдеттарий, мехкдаьтта проводаш еккарий, металлургий, машинаштеоний, транспорта болхлой доккхача ехкарга кхоач. Цхьан мугIарерча доакъой къахьегамхоша цхьана леладу творчески гIулакхаш дIахе чIоагIдаро йиш дулийтаргья еррига экономика санна мехкдаьтта доаха индустре а дегIаккхувлача керда толамаш даха.

Пятилетка кхоалагIа шу шоаш чакхдоаккхаш керда, кхы а доккхагIа дола декхараш тIаьна кийчлуш ба мехкдаьттахой. ЛоархIаме да темпаш лоз ца лахийтарал совгIа, кхы тIа сих а еш кердача шера чудолаэ. Мехкдаьтта 300 миллионагIа йола тони сихагIа яккхао духьа делаьча яхьа опыта анализ е, мегаргдолаш мел дола хIама вIашагIтоха, тухийна дIахо резерваш дахара каьъаш белгалде дезаш а промыслови управленейн объединенейн партийни организацеш.

Советски наха дег тIара даькъала ду мехкдаьтта индустре къахьегамхошта карагIаьнна доккхеи сийлахьен гIулакх, цар керда толамаш дахар лов пятилетка задание хинал хьалха кхоачашъяр духьа доаттабеча къовсаме.

Дукхача хьале мехкдаьттахоша къахьегама котало яккхара новкъостал даьд В. И. Ленин ваьча дийнахьа дена 100 шу диззара дерригача халкъо кийчо йолаяро, болхлой, техникий, инженерий творчески инициатива айяро. Татаре къахьегамхоша мехкдаьтта даккхара 300 миллион тоннага сихагIа кхачара дIайолаяь социалистически яхь ерритача промыслашка яьржай. Цига дакъа лоацаш хинай 770 бригадеи участоки. СССР мехкдаьтта» доахача промышленноста Министерстваи мехкдаьттахой профсоюза Центральни Комитетом цу яхьа итогаш яьй кIанa. Результаташ эггара дикагIа я Тюмене, Грозне, Татаре промысловикий. Шера план 17 декабре кхоачашъяьй тюменнаша. хIаьта шу чакхдаллехьа планал совгIа ах миллион тонна тIех ковча доагоо кхы а дургда.

23-ча декабрера «Правда»

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Н. В. ПЛЯСКИНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дукхача шерашка партийни органашка беркате къахьегарах ваьча дийнахь дена шовзткъеи итт шу диззарца дувзадена Нохч - ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Нохч-ГIалгIай обкома юртбоахама отдела заведующе заместитела Пляскин Николай Владимировича.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель М. МАМАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный.
1968 шера, 23 декабрь.

В. С. ВЫОЧНЕНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дукхача хана юртбоахама органашка овсаре къахьегарах ваьча дийнахь дена шовзткъеи итт шу диззарца дувзадена Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхоза председатела Выочный Василий Степановича.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель М. МАМАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный.
1968 шера, 23 декабрь.

МЕХАНИЗАТОРАШ ХИЛА, КХАЛНАХ!

Хоза кийчъяь яр дукха хIамашш «Аргунский» совхоза клуб. ДIачувоалача цIеча кIадa тIа яздаь лозунг «Салам-моаршал да кхалнаьха механизаторий 1-ча районни слете дакъа лоацаракIа!».

Грозненски района колхозашкарен совхозашкарен баькхар кхалнах - трактористаш, комбайнераш, шофераш, машинашца доахан детта доаркаш, крановщицаш, мотористкаш, тайп-тайпарча юртбоахама машинаш тIа балхаш ху кхьобода специалисташ—еррига а вIаь совгIа сиг.

Гулбеннарашка моаршал а хаьтташ слет хьайийхар КПСС райкома хьалхарча секретара Ю. В. Сухорукова. Шие къамаьл деш цо белгалбаьккхар продукци деррига тайпаш алсамдоахача мах бъ варгавоаш доакха дакъа лоацача колхозий совхозий производстверча кхалнаьха доархIам. Цо цIераш яьхар «ГорячеисточненскиЙ» совхозерча комбайнера Дудуркаева Каметий, Грозненски шурий совхозерча механизированни тьатта машинистa, Къахьегама Цlеча Байракха орден лелачеа Клавдия Дмитриевна Тотьевaн, «Ермоловский» совхоза инкубаторий цеха оператора Валентина Ивановна Бурлевай, — «Староюртовский» совхоза трактористка-звеньевая Матаева Хьавай, кхы дукхабарий.

Чу а баьккa Аргунски совхозерча пионераши дешаркхошец моаршал хаьттачул тIехьагIа, кхалнаьха - механизаторий цIерагIа къамаьл де эттара хьалха деш мийцар Дудуркаева Каметас.

— Сá кертера специальность, аьлар цо, — тракторист я. — Чархаш йолча трактора прицепщица йолаш дIайолаелар со болх бе, пуя тIехьагIа кхы сага новкъостал ца эшаш трактор лелае Iомаелар. Гуччахьа ерга аз шуга, новкъостий, сона лоалан наьха йоIа, етта дацар аз специальность Iомае, деце а аз Iомайир из. Дукха шераш дIаделаьа аз дукхадолача гIулакха, хIаьта хIанз, шоана ма харра, комбайна тIа болх бет а со. ХIана новкъа дац—дика вIаштIехьадоаш болх бе. Айса сай гIулакхаш хестадергдац кхы чарна йарга ма гой уж. Реьэл бу уж са балха, хIаьва шунах дикаьетар хул, къайла хьергдац аз.

Вайна малIанх - механизаторашта тоьаш. Кхалнахи мехкарийи тIахьех аз оаха дIадолада гIулакх хьаллацара, иштта новкъостал дергда вай деррхитача боалашкарча механизмаш тIа механизаторашта шийн сменагIа болх белга вIаштIехьдаккхара.

—Майрра тьакараэца, мехкарий, сий дола механизатора говзал! — зало мел бараша чIоагIа тIоараш а детташ чакхдаькхар цо ший къамаьл.

Грозненски шурий совхозерча кхалнаьха - механизаторий делетаце цIерагIа къамаьл дир Клавдия Дмитриевна Тотьевас.

— Тхьаь ткъиь шу да механизировании хьатта аз болх бу, — аьлар цо. хIаьта массаза а са терса ший оагIув хьалоацаш хинааб болаша хугалкойн партийни организаци. ХIаьта хIанз а, хьетт хIанзарча оборудованеца кийчъеча хана, гIад а аха белгалдаккха дог доагIа чоалхаера машинаш лелаярца массане а юкъарча гIулакха духьа къахьегаш хилар. Ялаташ чуэца доладеннача хана дикагIа долча ялатий азараш тоннаш цIек а еш Даьхенна дIаккухьайт оаха хIара денна.

Механизатораш хилара кхалнах чIоагIа тIахьехаш къамаьл дир слете «Староюртовский» совхоза Матаева Хьавас, 1-ча Мая цIерагIча колхозерча трактористка Перевалова Александра Федоровнас, № 1 йолча шурий совхозерча газоэлектросварщица Иванова Александра Ивановнас, «Ачагинский» совхозерча шофера Эгло Эммас, «Староюртовский» совхозе керда хьалъеш латтача оалхазарий фабрика болхлочо Хаджимурадова Зайнапа.

КПСС Грозненски райкома бюро а райсовета исполкома а цIерагIа слета делегаташта дIайча моаршал хаьттар республика Лакхехьарча Совета депутата, райисполкома председатела Т. Эсембаевас. Цо Сийлен грамоташ а маьхера совгIаташ а делар кхалнаьха - механизаторашта — ерригаш а 25 кхалсага.

Грозненски района кхалнаьха-механизаторий 1-ча слето Нохч-ГIалгIайчен кхалнахачен мехкаранцен кхайкхараш дир республика кхашкарчен хьайбаш лелачеча фермашкарчен механизаторий мугIараш дебадара уж тIа а хьехаш.

А. РЫТЬКОВ,
«Заветы Ильича» яхача газета сотрудники.

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта
100 шу

БIАЬСТИ ДАГА ЛАТТАШ

Массехк де мара дисадац 1968 шу чакхдала. Бехктохкане ца я хIанзаръяр юртбоахама къахьегамхошта, къаьстта механизаторашта: техника тоаяра гIулакх иштта леа, фуд кварталe де кхийнар, фуд юкъах дисар—уж уйлаш а хIанз цар дага латтараш.

Дукха техника я тоае езаш тха совхозе а. Итташ тракторий, комбайнаш, тIехьатосса инвентарь кийчъе еза бIаьсти хьатIакхачалезь. Цу техниках укх квартале ваха тоаль аха езаш 14 трактор, массехк вух, культиватор, сеялкаш яр.

Планах йоагIа 14 тракторий тайп - тайпара инвентари кийчъяь даьлар 20 декабрь хьатIакхоачам, 4 трактор латт тоеш. Уж а кийча хургйолаш а керда шу хьатIаоттадехь. Ца болх баьлча тхона аттагIа хургда, хIанна аьлча кердача шера цхьоалагIча квартале тоае 12 трактор мара йисац тха.

1969 шу хьатIаотташ кийча хургья еррига тIехьатосса инвентарь а. КIезига яц из. 38 сеялка, 28 пух, культиватор, 190 макка— дукха къахьега деза уж тоеш. Дале а тха ремонтникаша дикка кхоачашду шоаь декхараш. ХIанадо дукхагIйола инвентарь тоаль яьннай.

Цхьадолча боахамашка комбайнаш Iанна кулг ца тохаш лоатташ, аьхан ялат чуэца ка гарга гIертача тохалу. Пайда хилац цох. Кхай тIа араьнна кIезига болх бича йох уж — укхаза гучадоаз тхьзенна дахьча хIамах пайда ца боалкига. БIаьсти ялаелехь кийча хила еза комбайнаш. Из дага а доаллаш хIанзехь уж тоеш ба тха механизаторий. Цхьан тоае езар 4 комбайн мара йоацача хIанале аихнена ремонт хьй. Тоае езаш кхы а 12 я, уж тоергья оаха юрдача шера.

Цхьайола оатхалаш торе ца йоагIаш хьувз хIана боахамашка. Иштта да тха совхозе а. Дале а, тхоашта могар ду оаха тишъеннача оатхаланта реставраци еш.

Белгалдаккха деза механизаторашта техника уалош' методах тоаелга. Трактора хIара уал тоеш къаьст - къаьста группаш я. Дика новкъостал хул ду методах, хIана аьча хIара механизатора хоа мий де дезар фуд.

Йоккха торе ю механизаторий совхоза хиренце, специалисташа. Цара бытови хьалаш, кхы эшараш Iалашду. Вола беш боахкача йIайха хургйолаш пароеи отоплени йолаш мастерске, кулгиэь дилла массаш а йIайха хий да, гаьна йоацдаш столови а а.

Йоккхал ду оаха тхоай дикагIа болча ремонтникех. Техника тоаеш массаза а хьалха латташ ва токарь Яхьяев Байса, моторист Гантоев Джамалайла, электрик Абдулхаджиев Зелауди, кхыбараш. Сменни норма массаза 130—150 процент кхоачашъю цар, тIаьхьежам ца эшаш дика бу балх.

Дика Iалагара яла йиш йоагаш а тха техника. Мукхьоарганцаш даьтта хьекха колодкаш тIа дIаоттаю ц. Техникана хинна доал ду хьежаш хиннача районни сиатре хьалхара моттиг хьекхай гобоэо.

Н. ЦЕХАЕВ,
Урус - Мартана района «Красноармейский» совхоза мастерско заведующи.

Укх шера 21-ча декабре арадаьннача тха газета тIа кепатеха яр «Старогрознефть» НПУ Ф. И. Щербакова керда латтача участка коллективана ила бIаь миллион тонн мехкдаьтта даккхара йолча къахьегама сийлен вахте дакъа лаьна бокъе хьайф хетаь материал.

1968 шера 300 миллион тонн мехкдаьтта даккхара Татарерча мехкдаьттахоша йоаржаьча социалистически яхье шерра дакъа даьлад вай республика мехкдаьттахоша а. 770 участоки бригадеи хиннай яхье лаьна къахьегаш. Цу 3 бIаь миллион йолча «доше» фонда тIехьара мехкдаьтта тоеммаш яха сийлен вахте эттача коллективашца юкъе я яхье хьалхара моттиг яьккхача «Старогрознефть» НПУ Щербаков Федор Ивановича кулгалдеча цхьоалагIча участка коллектив. Цу гIулакха хетаь торжественни митинг хилар 23 декабре «Пролетбата» цIерагIча культура Дворц.

...Дворена зрительни зале дехьара. сехьара хьахоз мехкдаьттахоша шоай новкъостий толамех даьша ду къамаьлаш, мехкдаьттахой белаво.

Митинг хьаела «Старогрознефть» НПУ группкома профсоюза председатела ноо. Никулечкина. Сийлен вахта чакх а яьккха президиуме хьатIабоагIача мехкдаьттахой сий деш чIоагIа тIоараш а детташ уроот гулбеннараш.

Бокххача толамца мехкдаьттахой даькъала буьцаш къамаьл ду «Грознефть» объединене начальника заместитела Ю. Г. Терентьева. Мехкдаьттахой барт тайнача коллектива толамех, искусственни уворичнии мехкдаьтта доаккхача методех доалача беркатах даьца дувц цо. Йоккхача йовхалца дийпар цо тьалхара моттиг яьккхача Ф. И. Щербакова кулгалдеча цхьоалагIча участка болхлоех даьца а. Сийлен вахта дIайиннa мехкдаьттахой дег тIара даькъала а бийне Цо вишпеи ду цо царна.

Цул тIехьагIа къамаьл ду парте Старопромысловски райкома хьалхарча секретара В. Д. Голоденкос.

—Со тем,—аьлар оратора ший къамаьл чакхдоалаш, — промыслий мехкдаьттахой партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш тIехьа тIайоагIача хана а хьалхоча мугIарашка хугсхидарах.

Цул тIехьагIа «Старогрознефть» НПУ начальника ноч. Ивинске мехкадьтта управлени профсоюзни группкомн кавара зала тела Ще байрах дIалу «Старогрознефть» НПУ кьоалгIа участка мукхьалхочунна Щербаков Федор Ивановичана.

Дош ду Ф. И. Щербаковна.

— Сийлен вахте тха бригада оттар из духхьал оаха дахьча толамех дальна ший дац, аз ерригача Старопромысловски района мехкадьтта дахьча толамаш да. — Боах цо.

ИТТ ДИ ХЬАЛХА

Продукцина реализаци яра шера план 20 декабре кхоачашъяьй Грозненски химически комбината коллективо. Укх шедисача деношка цхьал совгIа дIайохьийтаргья итташ эзараш сома мехха продукци. Къаьстта дика къахьийгаа укх шера В. Олифер, С. Сидиков, И. Щербаков керте латтача цехий коллективаша.

Н. КОСТЫРИНА,
тха штате йоаца корр.

СИЙЛЕН ВАХТЕ ЛАЬТТАРАШ...

РЕПОРТАЖ

Укх шера паччахьалкхенна планал совгIа 47 эзар тонн мехкдаьтта дала лаьохIадео оаха. цхьабакъда оаха хIанале а 61489 тонн мехкдаьттех 28,5 миллион кубически метр газ дIаеннай. Белгалбаха безам ба са къаьстта хьайаре къахьегаш бола участка цхьабола болхлой. Уж ба мехкдаьтта доаха мастераш Н. Климов, В. Якимов операторащ нн. Гулаев, Малышев, Опарoв, кхыбараш.

Тхона деннача совгIатаца лекхарийла ду тхо В. И. Ленин ваь 100 шу дузача ден сийна кхы а лакхагIа толамаш заха.

Дика къахьегама толамаш дахьхача болхлошта СССР мехкдаьтта доаккхача промышленноста Министерства мехкдаьттан химически промышленноста болхлой профсоюза ЦК шергIа Сийлен грамотица юкъ дахьа къахьегам... Уж совгIаташ деннача бригада операторашта З. Гафаров, А. Дубровин, И. Локин, В. Петренко, И. Осипенко, мехкдаьтта тохка геолог В. А. Рахмикулов, мехкдаьтта доаха мастер Н. В. Климов, дукха кхыбараш.

З. ГАЙСАНОВА.

Сурта тIа: сийлен вахтера операторащ З. Гафаров, В. Петренко, В. Косов, А. Коновалов.

Н. Набиуллина сурт.

ВЛКСМ ЦК ПЛЕНУМ

25 декабре Москве хьайийхар ВЛКСМ Центральни Комитета Пленум. Цун балхаца дакъа лоацаш ба комсомола обкомийн крайкомийн ВЛКСМ союзни республикий ЦК-ий секретараш, тIеми округийн флотийн Политуправленей начальникий комсомольски балха бола гIончий, комсомола горкомийн райкомийн секретарий группа, промышленностеи юрта боахамеи хьалха латтараш, къона Iилмахойн творчески кагирхой вакалаш, комсомольски газетийн журналийн редактораш.

Пленуме ба КПСС ЦК, цхьайолча министерствай, центральни ведомстваий организацейн белхахоштра болхлой.

Дувца оттаьва яхо доше: «ВЛКСМ 50 шу диззарехи кагирхошта коммунистически кхетам балара декхарех» КПСС ЦК баь Совам кхоачашбеча комсомольски организацеи бе безача балхах: КПСС ЦК октябрьски (1968 шу) Пленума юрта боахам дIахо дегIайоалабарах ъ решенеш кхоачашъеча дика декара долча комсомольски организацеи декхарех; организационни дош.

Дувца оттадаьча хьалхарча доша доклад йир ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Е. М. Тяжельников.

(ТАСС корр.).

ДИЪАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПХЕЛАГIА СЕССИ ХЬАЕЛЛАРАХ

Диъазлагiа хержача Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета пхелагIа сесси хьаелларгья 1968 шера 27 декабре Iуйрийна 10 сахьат даьлча республикански пионерий Двореца здание.

1968 шера 26 декабре депутаташта регистраци ергья Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме (Комсомольски ул., 112, 4-гIа этаж, №№ 104, 105 йолча цIеношка) Iуйрийна 9 сахьат даьлча дена сайрийна 19 сахьат далладца. хIаьта 27 декабре — республикански пионерий Двореце Iуйрийна 8 сахьат даьлча дена.

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНИ

Самардийнахьа, 24 декабре Нохч-ГIалгIай областной партийни организаце актива собрани хилар. Цига йийцар милице болх дIахо тоабарах болхар. Цига йийцар милице болх дIахо тоабарах болча КПСС ЦК-и СССР Министрий Советеи сочанца дувзадена долча областной партийни организаце декхарех йола парте обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина доклад.

Прениех къамаьлаш дир КПСС Грозненски горкома секретара А. Я. Давыдова, профтехобразоване республиканскя управлене начальника А. И. Решетникова, республика чухьарча гIулакхий министра Б. Н. Елисеева, ВЛКСМ обкома секретара С. С. Кернисова, республика прокурора Н. Д. Бурмистрова, Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министра М. У. Умарова, Наьсарен райисполкома председатела Х. О. Арапиева, республика Лакхехьарча суда председатела М. А. Кузнецова, КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара Ю. В. Сухорукова.

Дийцача денах лаьцна сочан тIайийхар собрание.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Хьалхарlа «Червленский» колхозе тракторист вар коммунист Джаватханов Эмади, цул тlехьарlа колхоза партийни комитето жа леладе хьожавир из. Колхозе дикарlа болча жа lуйх цеl а цхьана дlаэттар Джаватханов.

Укх шера бlаьстан юьхе, йол хьакха йолахлалехьа коммуниста Джаватханова колхоза правленестара дийхар жа доажаде ца деза ше мукъа волча хана жена йод кийчъе шийна чархаш йолл тракторш генокосилкеш хилар. Жа lун дехар кхоачашдир правлене.

Коммуниста дlадоладаь дика гlулакх хьал а лоацаш, колхоза партийни комитето правленена могадир жа lуй бригадашка доакъараш кийчду звеньяш вlашагlтохилга. Цу гlулакха дикка вахьийтар. Жа леладерий низаш цхьа кийч а даь, фермашка дlаэзар бlаьш тоннаш гlожа доакъараш. Коммуниста хьокхамах иштта доккха беркат даьлар колхоза.

«Червленский» колхозе жа леладар — боахама керттера дакъа. Хlанз цун фермашка кхеабаш исхали ду тха доахача жех 55 эзар устагlа ба. Укжал долча жена lан кийчо дика яр доархlаме гlулакх да. Из кхоачашдара боккхача доархlаме хилар жа чудоаххача моттигашка ремонт ечее доакъараш желашка тlаэзачей хьинаре дакъа лацара инициатива поашта дlатlайийцача коммунисташа поашкара бенна хьокхам. Цу тайпара инициатива эгтара хьалха дlайоллайир боккхагlа болча жа lуша коммуниста А. Закаева, Я. Султанова, Б. Вайбулова, М. Ярыкова, кхычар.

«Червленский» колхоза жа леладеча къахьегаш 35 коммунист ва. Керттерча даьнъе жа lуй ба уж. Царех хlарене шерагара шерага лакхду къахьегама хьокхамаш, шоай дикача гlулакхашца шоашта тlехьабоах иах.

Хьаэцаргба вай, масала, дьовача коммуниста воккхагlа волча жа lун Бузуркаев Мовлде болх. Дитьлагlа шу да цу колхозе воккхагlа вола жа lу волаш цо болх бу. Переярний lул да цунга леладе дlаденнар. Дlадахача шера хlара переярнана тlера шенагlа долча тхан 8,3 килограмм дьаххар къонача жа lуно, хlаьта укх шера балхь хьоккьм дикка тоабаьбцо — хlара переярнана тlера 8,7 килограмм тха даьккхал. Из тайпа лакха хьокхам бац тха райсерча цхьанна а жа lун.

Къонача коммуниста бригада толама къайле сенах латт?

Эгтара хьалха, ший гlулакх цунна дукхадезаш хиларах, жена гlулакх дика дарах, парте члена сий дола цlи дикача къахьегамца эвье гlерташ хиларах. Хlанз колхозе хьалха латтача опыта школа а хинна дlаэттай дикагlа волча жа lун бригада. Жена гlулакх мишта де деза lомабеза из волча ух дукъха жа леладераш. Хlаьта ший опыт къайла лоаттаеш Мовлди а вац. Гlад а вахе дlалу цо из хьаш долча, шийгара беркат далийта гlерт из кхычабалха тlа толамаш дахара. Наьсдрера зооветеринарни техникум йистейоаккхаш воала жа lу Бузуркаев.

— Жа леладераштта йоккхий зийнеш жа. lалманеш толамагlа йолча практикаген карагlаьнараш кхетамца производствана юкъекахьва ха деза. Алхха цхьан ф(о)пытах хlама хилац, — йоах къонача жа lуно. Хlаьта из цунна бакъ а ва.

Цу колхозе члоагlа лоархlаш ва цхьаькха къона жа lу а — коммунист Ямалов Султан. Диъ шу хьалхагlа комсомолера парте вахав из. Цу хана а дийхар цо колхоза партийни комитетагара жа леладеча ше балха хьожавар. Коммуниста дехар кхоачашдир. Султана дика довзаш дукхадезаш леладу ший гlулакх. Зооветеринарни техникуме заочно дешаш ва из. Хlаьта къа а хьег цо коммуниста хьега доагlача тайпара. Цунга леладе дlаденнад элеменлой кой lуд. Укх шера Султана lуланарча хlара кома тlера даьккха тха 9,8 килограмм хилар, планагlа дакха лаьрхlа хийнар 6,7 килограмм мара йоацача. Тlа даккхара план 134 процент кхоачашъяьй къонача коммуниста бригадо.

Цу колхоза жа леладеча къахьегаш кlезига бац балха тlа хьокхам тийнна ца lеш, жа леладераштта юкъе даим бокхха массови болх беш а, парте дош царна юкъекхтухьаш а бола жа lуй. Царех ба жа lуй коммунисташ А. Закаев, А. Нурлумбаев, М. Ураабаев, Т. Кашатыров. Балха тlа лакха хьокхамаш долаш болча цу новкъосташа жа леладераштта юкъе кхетама болх бу, агитаторий дехараш кхоачашду. Укх денощка дикка хlамаш карагlдаьнна царна жа леладераштта парте Центральни Комитета октябрьски Пленума материалаш дlайоазийташ.

Хьокхаме болх беш ва къона коммунист - механизатор Федюшкин Анатолий. Колхозе воне из хьалха латта механизатор хиларах вайза ца lеш, дика агитатор хиларах а. Шийца балха болча новкъосташта юкъе каст-каста гу из бе доаллаш газет долаш дlаэзарча политика дешаех, парте решенеех хьаца царца беседа еш.

Комсаш делаелга а цу колхоза экономика доархlаме дакъа да. Ухказа а хьалхара моттигаш коммунисташка я. Комсаш леладеча шин бригадана керте латт коммунисташ М. М. Молодченкова А. Г. Пономарева. Дика къахьегарца шоай цlераш дlахаийтай цу шин бригадиро. Царех хlаране комсаш лелаеча къахьега 20 шу да. Звеньевойшкара белабенна комсаш лелаеча бригадай бригадиранна кхоачаш лакхбойлаб уж. «Деппе гайделга гевзачаш» сол цу шиннех а колхозе. Иштта сийдена цlи декхар — бригадирий дикача къахьегама юх бар.

Червленски комсаш леладераш лакха хьувкъам кхеъу. Укх шера хlара гектара тlара 85—90 центнер яьккхай цар.

Колхоза партийни комитето члоагlа терках тlабохийт производстве хьалхле лелаяра дакъа коммунисташка хилийтара. Колхозерча 116 коммунистах 82 цар производственни участкашка къахьегаш ва — хьайбаш леладераш, механизатораш, кхаш леладераш, гlишлошъераш болаш.

Хьалхле лелаяра дакъа коммунисташка хиларах дола дешаш каст-каста партийни собранешка лувш, царех дукхахчар балха хьалха латтв опыт хьаоlаагlъетт, кхычарна хьокхама уттаю.

Лоацца аьлча, цу колхозерча, еррыгача производственни участкашка болх беш болча коммунисташа дикка хьокхам тел къахьегаме, кхыбараш поашта тlехьабоах.

Е. ФАРНИЕВА.

ДОГ ГIОЗДОАХА ТОЛАМАШ

Пхе шера план хьалх хьалхе кхоачашъяра къонсаш лоаттабеча Нохч - Гlалгlай химически заводa коллективо толамца кхоачашъяьй пятилетка хьалхарча кхаь шера план. Хlаналехьа планал совгlа арахийца тайп - тайпара басараш, кхыга балонаш 990 эзар сома маьха я. Арахецача продукцега дlабода мах лохбарах пачхахьалкхенна кхоадаьд мтташ эзараш сомаш. Уж толамаш доахача социалистически яхье хьалха латт Л. Чеботковаси А. Висантовен кулгалдеча цехий коллективаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Плевей специализированни ... декхарий а укх шера пачхьалкхенна ... хьалха хьоачашъяьй Грозненски ... фабрика белхалоша. Ер шу чакхдаллалехьа планал совгlа арахецаргба 60 тонн ... дlадаха. Арахецачи продукцего дlабода мах лохбарах, электроэнерги, бедан планал совгlа ... пачхьалкхенна ... кхоачашъяьй ... совгlа бакъ лаьйда 35 эзар сом да. Къьостта дика къахьег ... Магомадова, Грозина, Попова, Котельникова, кхычар. Юкъара ... совгlа кхоачашъяьй ... 125—130 процент ...

СУРТА ТIА: ... цеха начальник О. Павлова, ... Н. Котельникова.

И. Пакин сурт.

ХЬАХИННАР ЭРГАШ ДА

Шерагара шерага шерагlа дарлаш латт вай мехка специализаци яьча боахамашка доаккхаш кхоабилга. Цу тайпара хьайбаш кхабар дукхагlа дулх даккхара аьттув болаш хилар хьахьокх дукхахча колхозийи совхозийи практика.

Вай республике деррига доаккхача дулхах 44,1 процент бежан дулх да. Хlара шера из а, ала дезаш за, дукхагlа доахе из гlулакх вай республикна боахамашка lалашнате эсала хезилга.

Бежан дулх дукхагlа даккхара вай республикна болаш йолча йоккхийча торонех лерттlа пайда на эцилга хьагойт «Скотооткорма» треста специализированни совхозий производственни хьокхамаш. Цу боахамаша дукха даккхац дулх. Масала, 1965—1967 шерашка ерригача республике даьккхача 26,7 эзар тонн бежан дулхах специализированни боахамаша даьккхар 962 тонн [illegible].

Керттерча фондех пайда эцара гlулакха аьттув болаш йолча специализированни совхозаша дукхагlа арахец продукци хlара 100 сома а цхьан сага денна а лаьрхlача. Юртбоахама министерства колхозашкеи совхозашкеи яьккхача хьайбай продукцега дlадалийтар юханетта ца оттача из юханеттаоттадарах совгlа пlо на пайда а бу хьайбаш кхабара специализаци яьча совхозашка.

1965—1967 шерашка специализированни совхозашка сага денна лаьрхlача еррига яьккха продукци беррига хьайбай боахаме 31,6 сома маьхел хlаьта бежан дулх доаккхача — 17,8 сома маьхел яр. Из юртбоахамад министерства совхозий фермашка хинначул 2,8-зза 1,9-зза дукхагlа да. Цхьа центнер дулх тlакхетийтарга цу боахамашка дlабелача къахьегамах эффективно пайда эцар а эргаш ю. Цунца цхьана ала деза йолаш йолча торонех цу массадолча боахамашка цхьатарра пайда ца эцилга. Цхьан фонто техникe хьагойт из, дерригача 1967 шера кхоабаш, доакхаеш хинача 7857 хьайбаш 1025 хьайбана мара мехкашашца хий доаттадаьдац. Дол лак кхабарех цхьа гlулакх дарен кхайбоащ операцеш керттерча даьнъе кулгашца кхоачашъяьй.

Кlоарга специализаци яьча хьалашка дулха доахаш кхабари уж довстадове пайдаме хилаза тесаш ду дукхахча экономически хьокхамаша. Иштта специализированни боахамашка дикагlа пайда эц доакъарах, дийна долаш эзд пачхьалкхенга доаха доахаш кхьача совхозашкарчул дегагlа хул, дийнахьи буси дукхагlа дулх тlакхетийт. Цу боахамашка бежана тlакхетача центнер дулхага дlадоддар дукха догагlа да. Нагаль санна, 1967 шера юртбоахама министерства боахамашка дехкача цхьан бежана дозал юкъера лаьрхlача 214 килограмм, дийнахьи буси тlакхетар 236 грамм, хlаьта дийна долаш эза декхача дулха цхьан центнер мах 108 сом и 40 кепиги хиннабале «Скотооткорма» треста совхозашка бежана дозал 244 килограмм, дийнахьи буси тlакхетар 341 грамм, центнера мах 89 сом и 50 кепиги хиннаб. Цхьабакъда, хьалха латтача боахамашка кхы а даккхагlа хьокхамаш доах. Иштта, цхьа килограмм дулх тlакхетийтарга 6—8 доакъара единица мара дlайохийташ, хlаьта дийнахьи буси 800—900 грамм дулх тlа а кхетийт. Цудухьа декхача бежана дозал 320—350 килограмм хул. Из де йиш а зооветеринари мероприятеш йиза кхоачашъеча, доагlача тайпара доахан кхоабача.

Хорош цахиллара хьайбай продукцега дlадодача 45—50 процент доакъарга доал. Цудухьа, хьайбай продукташ дукхагlа яхаран цар единицага дlаддар лохдаран эгтара хьалха даиза даргдоаца гlулакх да члоагlон яьхачухнахьеш доакъара баш вlашагlйоллар. Юртбоахама министерства боахамашка доакъарах пайда мишта эц хьожаш яьча анализо хьагойт нормах доагlа доакъар хьайбашка дlа ца кхачарен совгlа дlалуш дола доакъар пайда хургбоача тайпара дlалуш ца хилари.

Кlезига белох йолча доакъарца кхабарах, хlаьта из а даим лоаттадеш ца хиларах цхьайолча хана тоа ца далараш совгlа дулха эшалу хьайбаш, из бахьан долаш йоаккхача продукце единицага дукхагlа доакъар дlа а деза. Къонача хьайбашта цхьа килограмм дулх тlакхетийтара нормах 7—8 доакъара единица дlаэхийта езача юртбоахама министерства боахамашка 14—18 доакъара единица хlайохийт, хlаьта цхьадолча боахамашка йоагlачул мозза-кхоза дукхагlа.

Пахадаш хьайбанта дарегlа доакъар лоаттале йиш хургъ мангал хьокха пачаш тоайойя, доакъара хlайийнача культурай хьувкъам лакхбойл, хlара боахаме мешa конвейераш вlашагlйоккхе.

Специализаци яьча боахамашка овсарегlа ба кхьал къахьегам. Цхьан сага денах лу мах лакхагlа ба цар. Из хадлац хьийгача къах лу алапи совдаккхарах, из карагlдоал царна къахьегам кийса вlаштlехьбаккхарах, интенсивнегlа хьайбаш леладарах. Иштта, масала, специализаци яьча боахамашка 1967 шера цхьа центнер дулх тlакхетийтара хьийгача къах 19 сом и 64 кепиги дlадахийтар, хlаьта юртбоахама министерства боахамашка — 30 сом и 62 кепиги. Хlаьта хьалхарча боахамашка хlара сага денах 4 сом и 22 кепиги, воккхавхь 3 сом и 24 кепиги деллар.

Терках тlаэзаш да массадолча боахамашка къыдолча гlулакхаш дlаддар лакха хилар. Цхьабакъда, специализаци яьча боахамашкара хьалаш кlезига толамагlа да. Цхьа центнер дулх тlакхетавеча дукхьал дlадахар 7 сом и 57 кепиги накладнойкна гlолла хlададар 5 сом и 12 кепиги кlезигагlа да.

Специализаци яьча боахамашка дулх даккхавга дlаддар кlезигдаро торе хулийт дулха хьайбаш кхабари уж кхедари цу совхозашка рентабельни дикка хилийта. Юртбоахама министерства боахамашка 1967 шера къонача хьайбай продукци йоакхарах юкъера лаьрхlача 1 миллиони 73 эзари сом зе хиннах, хlаьта рентабельность — 24,3 процент хиннаяле специализированни боахамашка 21,5 процент лакха хилар.

Лакхе мел дийцача хьагойт кlоаргга специализаци яьча боахамий хьалашка къона хьайбаш кхабари уж оцца лахари члоагlа пайдане хилар. Бежана дулх даккхара специализаци яьча боахаме валовой а товарни а продукци дукхагlа йоаккх. Цунца цхьана продукце единицага дlаддар лохдаьна боахама рентабельность лакхъю. Цу деррigане хьагойт хьайбаш дулха кхабараш уж оцца хачарен специализаци ен боахамаш вай республике дlахо дегlакхуьлара мел доархlаме да, къаьстта бежана дулх кlезига долча.

М. ЗИНИЕВ,
аспирант - зоотехник.

ТЕХНИКА ФЕРМЕ ЕНАЙ

Социалистически яхье а дьина хьинаре къахьегаш я Сунженски райони Ленина цlерагlчен «Восход» яхачен колхозий шурий-товарни фермай коллективаш. Социалистически декхараш кхоачашдарга дилача е котьахьнна а е шийна а ферма яц. Ленина цlерагlча колхоза шурийтоварни ферма хьайбаш леладераша шоабрь чакхбаьлае тlехьхоачашдаьл шура лахара социалистически декхараш. Иштта кхоачашдаьл шоай декхараш «Восход» колхоза хьайбаш леладераша а. Хьатlаденах lа. Хьайбаш леладераштта эгтара халагlа йола за а ер Цхьабакъда. Ленина цlерагlча колхоза кхераме дац lа, хьайбаш lангарвахара хашнахь кийчо яьй укказа. Хьайбай помещенешта ремонт яьй, кхоачамкхлаза гlожа доакъари силоси lалашъяьй. Коровникашта юхе да силос чуйоьле кlоргаш, дукхагlа доле гlожа доакъар хьайбаш lа доаккхача хьатlадена латт.

Шура сотьаккхара кхы хlаналэшац. Укх шера цхьа дика хlанa юкъеоалаьл ферме. Кулгашка ду балхаш кlезигдеш техника енай укказа. Доаркай къахьегаш аттача боаккхаш кхаь коровникa чу яздарадоаха скребкови транспортераш оттаьй. Шин коровника чу болх беш я автоматически поилкаш. Доахаина юлла силос хьаккха санна тускарашка кхахьа езац доаркай хlана. Доакъар дуллаш шин сaг мара вац. Трактториста Абубакаров Iаьлас лафета тlа а детте бункера хьатlадахь, слесара Уваев Нохида дlайолайолийт кормушкаш йоахка конвейер. Хlара кормушка чу силосни масса lочуйлла мара езац.

— Доакъар дилареш кхо арадахьареш халача балхашта механизаци яра хьайбаш леладерий къахьегам аттача беккхарал совгlа къахьегама овсарле дакхъяьй, — йоах ферма заведуюше Вакаев Салимбека. — Хьалха хlара коровнике доахана гlулакх дез кхоъ скотник вар, дlittleтъа мара лоархlабацар уж шоай балхах. Дукха бар болх. Хlаьта хlанз шин сага атта ду из гlулакх.

Цу дикача гlулакхаша торе хилийтар шура лахарен из пачхьалкхенга йоккхарен план хьалхха кхоачашъе. Шура лахара планелзаэш кхоачашъе ца lем тlайийца социалистически декхараш а кхоачашъяьй ферма беррига доархаша.

Цхьадолча боахамашка хlанз дахкардола шинараш дахка леадаллалца сулевой lуламца лелаху. Хlаьта Ленина цlерагlча колхозе из хан. Дахкале дукха хьалха чусоцалу уж, бахха безбешнача lатта санна къаьстта гlулакх лоаттаду. Доакъар цхьатарра лу. Фу лу цу гlулакхо? lолу lеса ше болаш, лазар доацаш, онда хул, хlаьта дукхьашха даккхача шинарашa шура дукхагlа лу.

Шу чаккдаьнадац, хlаьта а колхоза хьайбаш леладераша хlанзле уйла ю хьатlадоагlача шера болх бийсса вlаштlехьбаккхара.

Доахан бlаь мутlарах латтаргдола керда коровник хьалъеш латт фермe. Ухказа деррига балхаш механизированни хургда.

— Фермера доаркаш дlаухаш нийсау, — йоах ферма заведующe, цхьабакъда фермана йиза механизаци йиcа, хlаьта из каcтта хургда, дикагlа болa колхозхой мара ферме хьайбербаш оаха.

А. ЗИМАРИН.

ТЕХНИКАНА ДОАЛ ЭШ

Хlара шера дукхагlа хул юрта боахаме техника. Цо торе хулийт кхаяшка, фермашка кулгашца ду балхаш кlезигде, балха хьалаш аттача даха. Дукхьал 1968 шера тха боахамашка хьаккхьачaй 100 маркaх йола тайп-тайпара машинаш. Царех бизза пайда эцаш долча боахамий толамаш даха аьттув боал. Масалаш лаха гаьна даха езаш. «Кавказ» колхоза ерригача кхаш леладеча бригадашка техникaна лерттlа доал ду, цунна эша гlулакх лоаттаду. Цудухьа цар балха гlулакхаш а дика лел. Селенах болх баь дьина техника йоагlача бесса дlаоттаю укказа, цунна эшар ду. Из лоаттара шенирешка а ях моттигаш я боахаме. Цхьайола агрегаташ бlарчча шера лоацача хана мара болх беш хилац. Царех я ялт оаьда комбайнаш. Цудухьа геттара лоархlаме да уж шийса лоаттар. Цунга хьежжа мара болх бе хургъац уж. Укх колхозе уж дlаоттаялехьа дахта хьох, техкаш йола оатхалаш хьа а яхе колодкаш тlа дlаоттаю агрегаташ.

Иштта лелац гlулакх доалларча «Ингушский» совхозе. Дукхаза аьннад аз йихьлагlча бригада кулгалхо волча Ганиалоев Мухьмадага кхашнара болх баь дьина техника лерттlа доал деш лоаттаве езилга. Цхьабакъда гlулакх эрадоалаш-м дац. Юртбоахама производственни управлене гlолла цунна бехк байтаб аз. Дукха ха йоацаш юха а цу бригаде хилар со. Жаткаш хlанз а тlехь дlехьлина, дьтта хьакхаза яр. Во лелаю кхашка удобренеш дlахьа кхувсаш йола агрегаташ а. Пар дукхагlа йола оатхалаш мукхйнай. Техника киршашаш тlа лоаттаю укказа.

Дукха да я кхашкара балхаш йистедьлна. Цул тlехьагlа шоатта ха хиннай царга шоай техникага бlарг лаьха, цун эцар де. Хlанз тlехь хlама ца дош латт совхоза усадьбе дlаоттаьв комбайнаш. Бхьеттех ялт чуэцача хьалета юкхаш а дlаьхаац, тlехкараш хьадаканза да, хlаьта комбайнерашка сатийна шоай шlагlа багlа. Совхоза директорага А. Готагажевга, керттерча инженерага И. Колпаковга дlакайтарад совгlа юзаьь какхат да техника доал во ду аьнна, из гlулакх тодара йоллаза а яц. Цхьабакъда пайда-м балац. Цул совгlа цхьайолча агрегаташ тlара шоашта дагадеча оатхалаш хьайовх укказа. Иштта Бельтоев Ахьмада кулгалдеча шолагlча бригаде № 113 йолча «МТЗ» яхачен № 116 йолча «ДТ-75» яхачен тракторех дукха оатхалаш хlаьхай. Хlана болх бе йиш йолаш яц уж.

Йоал дарга хьежжа болх бу укказа техника, цудухьа колхозерчул дукха лохагlа я цу боахама агрегатий выработка.

Совхоза цхьаь цхьан бригада стане гуьвн шоана технический гlулакх мича хана де деза аьнна йола графикаш. Во ю укказа техника еш йола текуши ремонт а.

Уж деррига кхоачамбоацараш дlалахера оарнагlвала веза цу боахама керттера инженер И. Колпаков. Механизатораша доагlача бесса шоай агрегатацига гlулакх делга хьадеча дехкарийла ва из.

М. САМПИЕВ,
Гостехнадзера инженер - инспектор.

БОЛХ ДИКА ВIАШТIЕХЬБАЬККХАБ

Бlаьсти кхашкара балхаш дlадоладвалалехьа 31 трактор тоаль яккха еза тха. Хlанз царех кийчъяь мастерскойра араьннараш шийтта я. Бисача ах бетта плахах кхы а кхоъ тоае еза. Цо хьагойт ремонт яра бахкаш оаха хlанз тlаrlертта деш долга. Цхьабакъда юххьанца гlулакх иштта лелаьдар. Цудухьа совхоза партоме дийцар из дош. Цул тlехьагlа дукха ха ялалехьа партоми решени кхоачашйой хьежар коммунисташ. Гlулакх эргадьннадар.

Хlанз la деннад. Мастерскойнгка йlайха ца хилча наха болх бе маган. Тха мастерской хlанз йlайха а цlена а я.

— Хlанз мастерской ремонт еш барайтта трактор латт. Царех цхьанраш тоаль ергъя укх денощка. Тахан - кхоана кийчъ хургъя «МТЗ-50» яха Муцольгов Салмана трактор. Хlана вlашагlйоллаш я из.

Цхьабакъда, цхьайола оатхалаш ца хилар бахьан долаш ремонт яра гlулакх юхадет. Шиъ «ДТ-75» яха трактор радиатораш ца хилар бахьан долаш сиха тоаль яккха йиш йолаш дац тхо. Иштта члоагlа эшаш я тхона чархаш йолча тракторий рулевой тягаш, тага мара кхы хlама эшаш яц хlанз Алиев Ахьмада трактор. Инженера а механика а шоашта могар даьд уж «Сельхозтехникагара» еш, кхычахьара уж де [illegible].

Кlезига бац тха механизатораштта юкъе баннх хьаье хоаш а из тешшаме чакхбоаккхаш а бола нах. Ях ди мара дезазар Хулагов Хьусейна чархаш йолча ший трактора ремонт е.

Дика ца йоалаш ва ший балхах токарь Гадиев Мухьмад. Цо токарни балхаш ду тхьа шу даьннад, цудухьа говза бу цо ший болх. Иштта хьинаре къахьегаш ва Мерешков Ильяс а. Моллагlа шийна тlабилла болх сихе дикев бу цо.

Йолаш я тха мастерской дингтелашта йlайхеш шийлен обкатка ю стенд. Из бола Олешник Иван Федоровича тlабиллаб. Цул совгlа моторaш а тоаду цо. Дукхачахана дез из болх беш а йоаккха опыт йола специалист а ва из.

Эзачача иннота ... новкъостал ду тха механизатораша. Хlаьта тракторашца дукха болх балха болча къонабараштта тlо де мах оттабу. Цхьа шу мара дац Оздоев Мусае трактора тlа болх бу. Хlанз ший трактора капитальни ремонт е езаш ва из. Из цун лерттlа карагlдаргдоашадаль слесарь Добриев Якьья хьожавахь Мусийна новкъостал ю. Ремонть бонадалца цхьана бертба цар из болх.

Дlадахача шерашка нийслора цхьаза ремонт чакхъаьннай дьина мастерскойра араьнна трактор дукха ха ялалехьа еха а еxe юха дlаоттае езаш. Цун керттера бахьан ремонт во еш хиннилга да. Из ца хилийтара а уйла еш хинад тхо. Хlанз мастерской даим болх ший кхоачамбой хьожаш механик - контролер ва. Из бола Аранханов Хьасана бу. Тlакьожан лоаттабарал совгlа зийнача иннота механизаторашта новкъостал де а оттт из.

Цу деррига тха балха дикал дакъьн, къахьегана овсарле айю.

Зисача денощка кхоъ трактор тоа а дь квартальни план кхоачашъергъя оаха.

А. ТОРШХОЕВ,
«Назрановский» совхоза механически мастерской заведующи.

ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Хьинаре къахьийгад укх шера «Октябрьнефть» НПУ коллективо. Вай мехка 3 бlаь миллион тонн мехкдаьтта даккхара баьржача къовсаме дизза дакъа лаьцад цо. Керда мехкдаьтта доалла моттигаш гучаяхарах совгlа, хьалхакха мехкдаьтта совдаккхара тlаэрзаь йола керда резерваш производствана юкъехньяй. Укх шера мехкдаьтта кlеж техача Малхбузехьарча Гудермесерча скважина денна мехкдаьтта 190 эзар тонн я, хlаьта тха управлене укх шера чакхъяьхача геолого-технически мероприятеша торо хилийтай шера планал совгlа 17 эзар тонн мехкдаьтта даккха.

Пятилетка кхоалагlча шера план тха управлене мехкдаьттахой коллективо 24 декабре кхоачашъяьй. Ер шу доладелча денз планал совгlа даьккха мехкдаьтта 11 эзар тонн я. хlаьта газ — 1 миллиони 6 бlаь эзари кубически метр я. Иштта лакха за кхыдола технико - экономически хьокхамаш а. Цхьайтта бетта къахьегама овсарлен план 3,9 процент тlехкхоачашъяьй. Хьадоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дlабода мах 4,4 процент лохбаьб. Из бахьан долаш укх шера пачхьалкхенна кхоадаь 225 эзар сом. Поступкена реализаци яра план тlехкхоачашъярах хинна пайда 103,8 процент ба.

Мехкдаьттахой болх лерттlа дlабахийтара члоагlа новкъостал ду скважинашта капитальни ремонт еча ремонтникаша а. Ер шу доладелча денз 40 скважина капитальни ремонт яьй, цул тlехьагlа цу скважинашкара хьадоаккха мехкдаьтта дикка дукхагlа хиннад. Масала, № 219—20 йолча скважинана ремонт яьчул тlехьагlа дийнахьи буси цо лу мехкдаьтта 20 тонн совдаьлаб, хlаьта № 55—18 йолча скважина хур — 1,3 тонн дукхагlа хилар.

Укх шера тха мехкдаьттахоша дукха балхаш даьд халача баххашта автоматизаци механизаци яра, керда техникеи технологиеи производствана юкъеяхьара. Телемеханизированни промыслеш. Гудермески промыслеш тlоавашта искусственни низ тlа а лоаттабеш, дикка дукхагlа хилийтад хьадоаккха мехкдаьтта. Дукхьала из мероприяти чакхъяккхар бахьан долаш телемеханизированни промысле планал совгlа даьккха мехкдаьтта 16 эзар тонн я, хlаьта Гудермески промысле планал совгlа даьккха «lаьржа дошув» 9 эзар тонн я. Цу промыслашка ерригa насосни станцеш автоматически упоавлени ерriйнча гlулакха тlа яьхай. Иштта автоматизаци яьй 2 резервуарни мехкдаьтта паркана а. Цу мероприятеша дукха дукхагlа хилийтар хьадоаккха мехкдаьтта, лохбир цунга дlабода мах.

Хьалхашка иштта декхараш кхоачашдеча дизза дакъа лаьцад управлене рационализатораша, новатораша. Ер шу доладелча денз цар кийч а яь, производствана юкъейихьай пачхьалкхенна бlаь эзар сом пайда беш йола 4 бlаь рационализаторски предложени.

Вай мехка 3 бlаь миллион тонн мехкдаьтта даккхарах. В. И. Ленин ваь 100 шу кузача денна сийленца пакъабахарах яьржача социалистически яхье хьалха латт телемеханизированни промысла мехкдаьттахой. Укх шера планал совгlа цо даьккха мехкдаьтта 7 эзар тонн я. Къахьегама овсарле 5,1 процент лакхъяьй. Хьадоаккхача мехкдаьттага, газага дlабода мах 10 процент лохбаьб, цо торе хилийтай пачхьалкхенна 172,3 эзар сом кходе. Цу промысле къаьстта дика къахьегаш ба операторaш Гузиев, Юсупов, Петренко, Абдулаев, кхыбараш. Цу промысла коллектива дукха тlехьа ца теаш хьайоагlа Гойткорт яхача къонача промысла коллектив а. Укх шера цо планал совгlа даьккха мехкдаьтта 4 эзар тонн я. Къахьегама овсарлен план 105 процент кхоачашъяьй. Хьадоаккхача мехкдаьттага дlабода мах 9,1 процент лох а беш пачхьалкхенна кхоадаьд 125,4 эзар сом. Цига хьинаре къахьег коммунистически къахьегама ударникаша операторaша ин. Мартинюка, Магомадова, Товсултанова, Глущенкое, Гулиева, кхычар. Рационализаторски болх дика вlаштlехьбаккхарах укх шера хиннача хьажара конкурсе хьалхара моттиг а яьш цунна хьожаьяьй хьалхара ахчан преми.

Тlехдика къахьийгах укх шера мехкдаьтта доаккхарий гlончашa — лаьттан кlалха скважинашта ремонт ераша. Укх шера 1200 скважина ремонт яьй цар, царех 98 процент скважинашта ю ремонт хьалал хьалха чакх а йоаккхаш. Сентябрь бетта денз тlадоагlача шера чотах къахьегаш ба уж. Цига дикагlйолча бригадех лоархlаш я Г. А. Синюхаев керте латта бригада.

«Октябрьнефть» НПУ коллектив дог тийша я В. И. Ленин ваь бlаь шу кузача денна кхы а дикагlча къахьегама толамашца ше пакъагlоргхиларах.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
«Октябрьнефть» НПУ производственно-технически отдела начальник.

«СЕРДАЛО»
2-гlа оагl., 26 декабрь, 1968 шу.

СВЕРДЛОВСК. Укх шера йоккха тайп-тайпарча энергетически гІирсашта электрически машинаш хІоттале а кІелдта яхьийтадц «Уралэлектротяжмаша» коллективо. ХІанз предприяте цехашка обработка яь яьнай Саратовски ГЭС-а льрхІача аргІанарча гидрогенератора увааште, ОАР-ерча Асуански гидростанцена низ бола воздушни выключателаш кийчъеш латт.

СУРТА ТІА: ОАР-ерча ГЭС-а льрхІа аргІанара низ бола воздушни выключатель вІашагІхоттам воалл коммунистически къахьегама ударник слесарь сборщик Н. А. Гвоздырев.

А. Грахов сурт.
ТАСС фотохроника.

КАГИРХОШТА—
ТІЕМА-ПАТРИОТИЧЕСКИ КХЕТАМ ЛУ

Дукха ха йоацаш Ю. А. Гагарина цІерагІча Краснознаменни ТІемафецарча Академе чуйоагІача цхьан подразделене комсомольски организаце секретарагара письмо кхаьчар ВЛКСМ Гудермесски горкоме. Письмо тІа комсомольски организаце секретара нов. Биндюга чІоагІа баркал йоах тхона хьалха «Дружба» яхача колхоза механик хинна хІанз цига гІулакх деш вола комсомолец Мудаев дика кхеварах, цунна тІема-патриотически кхетам баларах.

«...Советски Эскаре гІулакхе воача юкъах, — йоах письмо тІа, — тІема дисциплино чІоагІа йолаш, тІадилла гІулакх чакхдоаккхаш дика бІухо хиларца белгалваьннав комсомолец Мудаев. ТІемен политически кийчон отличник ва из. Оаш кхеваьча воспитанниках доккхал ду оаха. хІаьта дІахо йолча хана Даьхенна дика гІулакх деш из чакхваргхилараш тешаш а да тхо».

Уж тайпа письмош тхога дукха ях. Кхуваш йоагІача тІехьенна тІема-патриотически кхетам балара, из Советски Эскаре гІулакх де кийчъяра деррига ду Гудермеса района комсомольски организаце. Города дуккхача предприятешка традици а хиина дІаэттад Советски Эскаре гІулакхе болха кагирхой накъабахар. Масала, дика вІашагІтехьдаьккхад из гІулакх локомотивни депо, медико-инструментальни заводе, «Кавказ» яхача колхозе. кхыча боахамашкен промышленни предприятешка.

Укх тІехьарча хана юкъьанарча комсомольски организацешка кагирхошта тІема-патриотически кхетам балара дукха сакъердаме формаш яьржай: тІемай ветеранашца вІашагІкхетар, призывникаш накъабахар, тІемен къахьегамен музеяш, уголокаш вІашагІтохар, тІема-сийлен моттигашка гІолла походаш кр. иштта дукха кхыбараш. Бегх-хаста «Даьй повкъа—тешамерча накъашка», «БІаьлача наькъа этапаш» яха сайренаш ю оаха. Цу сайренашка дакъа доац къаьнача большевикаша, тІема ветеранаша. Уж ба 1918 шера дензі коммунист вола Быстрицкий Виктор Александрович, 20-ча шерий комсомолец Хмыров Анатолий Дмитриевич, граждански тІема доакъашхо гварде подполковник Куразов Хьамид Таталович, кхыбараш.

Дешархошта тІема-патриотически кхетам балара лоархІаме болх бу района школашка. Къаьстта дика латт из № 3 йолча бархІшерарча школе. 7 класса дешархоша дукха сакъердаме материал гульяьй Черсийвалкхарой Марухский, Клухорский довкъашка лаьттача тІемай доакъашхоев. БІарча шера дІай-хьай письмош ядеш хинаб дешархой уж довкъаш бадьан долаш лаьттача тІема турпалаш 810 полка командир хиина генерал-майор И. С. Титови, цу полка комиссар хиина Н. С. Васильеви, политрукаш Расторгуеви, Шуаеви, иштта дукха кхыбараш. Дукха ха йоацаш из тІом лаьттача моттигашка хьожа баха хинаб дешархой. Белгалдаккха доагІа, цу класса деша багІарий дешара успеваемость тІехь-тІехьагІа даклуш латтилга.

ТІема сийлен уголокаш хьайийллай иштта №№ 107, 116, 1, 126, иштта кхыча юкъерча школашка. № 116 йолча школа дешархоша бувзам оттабаб хьалха шоай школе деша баьгІа хиннача дешархошца, Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тІема доакъашхошца. ХІанз Конотопски летчикаш-штурмовикаш кийчбеш хиннача школа деррагІа болх уж. Даьй-мехка тІом лаьттача шерашка цар школа здане чу хиннай из. ЧІоагІа дезаденнад тха района школай дешархошта «Зарница» яха военизированни ловзар. Районии яхьашка хьалхара моттиг лаьккхай № 107 йолча школа дешархоша. Республика команда юкъе а болаш дакъа лоацаш хиннаб уж Усть-Нарва яхача городе хиннача финальни ловзарашка. Цига «Зарница» яха значокаши «За отличие» яха медалаши яьхар цар. ХІаьта цу школа «Къонача гвардо» дружинас красныйсин «Къонача гварде» члений гаргалча пахаца бувзам оттабир, цул тІеьагІа дукха ха йоацаш цига баха а хилар уж.

Уж тайпа вІашагІкхетараша берий къоначо легашка йоккха лер нет. шоай Даьхен революционни гІулакхаш довзара безам тІабаІийт.

Дукха къахьег Брагунски юкъерча школа дешархоша шоай юрта истори оттадеш. Иштта Сийлахь-боккхача Даьй-мехка тІем тІа дакъа лоацаш хиннача шоай юртахой цІераш техдай цар. Цу материалех «Комсомольцаш-турпалаш», «Вай юрта историа тІара», иштта кхыйола уголокаш вІашагІтехай. Иштта царна корабаьб шоай юрта дІаьенна воаллача бІухочун гаргала пах а. Юрта баьхна цун цІерагІа хьена, кагирхошта тІоагІа баркал аьнна дІабахар уж.

Ала доагІа кагирхой тІема-патриотически болхаш районе дика лераш тохкараш хьебаьлга. Тха района делегаташ дакъа лоацаш хиннаб Москве хиннача революционни, тІемен къахьегамен сийлен моттигашка гІолла хиннача походашка котбаьнарий слете, Грозне «Сийгах цІа ярга» яхача конференце, кхаь слете дакъа лоацаш хьалхара моттигаш йоахаш хьенай района команда.

ХІанз укх ленопшка а лаьгІбаьбац дешархоша шоай болх. Ленна тІаеттаду музеяшка материалаш.

В. И. Ленин вагь 100 шу дизара сийленна накъадахара доккхий дехкараш тІайнпал района комсомольцашех кагирхошех. Сийлахь-воккхача баьчча кагирхошка даь васкеташ шоаш Ленна беча балха ларде луш цар: «В. И. Ленина яхача бесса деша, ляха, къахьега» яха дешаш тха кагирхой сийлен денна а хинна дІаэттад.

Д. ИМРАЕВ.

ДОГІА-АВТОМАТ

Контролий-баьцадварий кхашка хий дехкара ший тайпара йола система вІаштІехьяьккхай Куйбышевски Іам чура хий дІеввоидхоз» институтта специалисташа. «Хрящевский», «Белозерский» совхоз (город Тольяттена юкхе) льаттадка дьаьергІолаш я. Куйбышевски хи Іам чура хий дІаувзаргдола кертерa насосни станци. Укхазара моллагІаш кхыдараш санна долча бетонни хьарсамашка гІолле хий тІаухийтергда 2700 гектар хуача лаьтта. ДІахо дІакъайлача трубопроводашка гІолля хий тІадохийтаргда дІахорча 1400 гектара. Ерригача майра тІа хий деттаргда эггара кердагІча. Йоккха овсарле йолча шин консольни агрегата воккъостадца. Кхоалагіча опытни участка (160 гектар) чакхдоаххх хий автоматически деттилга. Хоттама прогнозашка, лаьттан а фе а гІуниага, тІаььиначул тІехьагІа культураш кхеяра хиний башхалонашка хьежжа агрономаша уттаду цу участкерча лаьттаьшта хий деттара технологически карташ. ТІаккха агрономически заданешта кодировка ю. Цул тІехьагІа насосни станце болх вІаштІехьболхача электронни система чу код яьа мара езаш. тІаккха догІа-автомат болх бе йолалургья. Керрача установка гидранташ насосни станцегара телача командагІа лаьтта кІал а цуппо тІа а юьла йиш я.

ДогІо-автомато Іалашду кхеча продукце центнерга лоза хий эггара кІезигагІча боарамаьь кулийтилга, хьувкъамаш дакха хулийтилга, продукцега дІадовар кІезигагІа хулийтилга.

Цу тайпара йола хий детта духхьашхара система болх беш я Молдаве, Копана яхача юрта юкхе Цигара гидранташ лаьттана тІехоаньхья я, хІаьта цо машинашпа мугІараша юкъера балхаш делга халача а доакх. Тольяттински автоматизирбанни хий деттара системе хургдаб из шІеьхаштара кхоачамбоацар.

Ефим СОХРИН.
(АПН).

ЦАРГАРА ХЬОКХАМ ЭЦА МЕГАРГБА

Чакхдоалаш латт 1968 шу. ЙиълагІча квартале техникана яьча ремонта итогаш ю ха хьатІаэттай механизаторашта. Нагахьа санна «Россия», «Красное знамя» яхача колхоший ремонтникаша IV-ча квартале юртбоахама техникана ремонт яра план шиэтъа мара кхоачаш ца йой. Ленина цІерагІча колхоза механизаторашх хІанзе а майрра ала йиш йолаш ба, 1969 шера кхашка дергдалча балхашта кийча ба, аьнна.

Соахка республике эггара хьалха къахьегамхоша кхайкарал цар Ленина цІерагІча колхоза механизатораша техника шоай даннахьен дикен 1968 шера кхашка дергдолча балхашта кийчъяра уж тІахьехаш. Шоаш денна доал цар сийленца кхоачашдаьд: юртбоахама машинаш хаиал хьалха тоаль яьхар, условии трактора лоархІаш укх шера баь болх районе эггара дукхагІа ба, алетиш дика хьувкъадаьд.

Колхоза технически гІулакхаш нийса вІаштІехьдахарах хьалхинар да из долла хІама. Колхоза машинно - тракторни пара делераш дикагІа бола мастераш-наладчикаш ба.

Района механизаторашта хьехам телараш хІанз а Ленина цІерагІча колхоза механизаторашк ба. Цар шоаште вертотра лоархІар — техника хьегІалоагІача шера шоаш дергдолча кхашкарча балхашта ший хашкхьаьо диней тоа а яь кийчъяр. ХІаьта уж хІанзе а шоай декхар дукха хІама ца миеш кхоачашдаь баьннаб. Болх дика вІаштІехьбаьккхаб боахана механически мастерсе. ХІанзе 35 трактор тоальё йиъ-лагІча квартала пландагІа тоав йийзарам 25 трактор мара ца хиннача. Еррига ремонт узловой методаегІа в.

Сменаш бераш тІехкоаааьчь двигателашта ремонт еча слесараша Калинин Александр Николаевича, Баракалов Прокофий Федоровича, Карачичев Петр Степановича. Токарни цехе ремонтни заказаш дика кхоачашду Краевский Семен Людвигович, Колпиков Николая. Юхера а тракторахи вІашагІйоххача хьокхамо къахьег Чернов Павел Дмитриевичан, Горский Константин Владимировичен. Оаталоаш юхаметтаоттадь дукха моттигаш а ремонти мастерсе. Масала, юхаметтаутгаю Т-74, ДТ-54-А яхача тракторий ходовой часть оттадаш (гелингаш йола соаташ, лостам тела чархаш, кІийлен тІара вордингаш, хьалхоаба ролинаш, дукха кхыраш).

Ремонти узлашарча бергигача болхлоша сийленца кхоачашду шоай декхараш, хІаьта цІаккха а ремонт соцадь моттиг а хилац. Дукха ремонтни узлаш техника дакъе бригадирий помощникаш е опытни комбайнераш болаш я. Дукха шераш да ялтеш оардача комбайнашта районе эггара хьалха ремонт дІайолаеш чакхйоахаши колхоза механизаторашта хьабоагІа. Укх шера а боахамерча 18 комбайнах 11 тоаль яьнай хІанзале а. Шоай комбайнаш дика тоальё районе цІи хелача механизатораша Саланатин Степан Григорьевича, Цыганков Илья Спиридоновича, Гайтаров Шукю, Чуприков Федор Михайловича, Бардальский Иван Филиппович.

Ремонт хьалхагІе а чакхьяьар дика гІойле йолаш да: цкъа - дале, юртбоахама техника дикагІа тоае йиш а, шоазагІа-дале, бІаьстан ихьне дена кхашка баллаш де дезаш бола механизаторан мукъабоал.

Цу боахаме тоаль йолаш латт тІехьатувса юртбоахама инвентарь а: селлкаш, культиваторэш, сцепкаш, сенокосилкаш, кхьараш. Укхаза дика къахьег сварщика Агаев СаІцдин аьшапхьара Башин Васильев.

Къахьегама овсарле лакха йолаш къахьегара мел эша хьалаш Іалашдаьд колхоза правлене ремонташ еча болхлошта. Мастерске территоре тІа болх беш я болхлошта кхаь тайпара да хІана кийчдеш йола столови. Пул соьгІа обедага лоадама — 25 кепигаш тІех мах а болаш. СалаІа цІа а да газеташи журналаши чудолеш, истола тІара ловзараш де йиш йолаш.

Шеко яц, тоаьча техникаш Ленина цІерагІча колхоза кхашкен фермашкен болх беча механизатораша тийша болх хург ца хилара а дерригача юртбоахама культурай дьувкъам лакхбеча, хьайбай продукташ дукхагІа йоахача мерда толамаш дахара цо царна новкъостал дергдалара а.

Юртбоахама техникана а ремонт вІаштІехьъяккхарен чакхъяккхарен гІулааьга, бІаьстан ихьне кхашка дергдолча балхашта кийчо яра механизаторашна хьокхам эца мегаргбола хьалха латтараш ба Ленина цІерагІча колхозе.

И. ТОЛОКОННИКОВ,
Назрани района юртбоахама производственни управленен юртара инженер.

ДИКАЧА НАХАХ

ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХІАБАЬБ

Пятилетка кхоалагІча шера къаьстта дика къахьийгад «Сунжанефта» мехкдаьтта - промыслови управлене коллективо. Мехкдаьттен газа дакхара хьалхарча кхаь шера план хІаниленьа кхоачашъяьё ца. Уж толамаш доалача хьинаре дакъа лаьцад мехкдаьтта тІоаиашта низ тІалоаттабара хий чуулийтача цеха болхлоша. Ер шу доладенча дена лаьттан тІоаиашка цар Іочудаххийта хий 3 миллион соьгІа кубически метр я. Из бьхьаи долаш планал соьгІа даьккха мехкдаьтта эзар тонн я. Из беххтокхаме болх беча къаьстта дика къахьегаш ба Д. Кушев, И. Врызков, инженер В. Гуров, № 1 йолча насосне воккхагІвола оператор В. Цечоев, слесарь Ю. Цаплаков, оператор А. Костиченко, кхыбараш.

Мехкдаьтта промыслови управлене промыслашта юкъе дьрхача социалистически яьхььалха латт П. В. Еремеев керте латта шолхагІча промысла коллектив. Хьадоаккха мехкдаьттен гази дукхагІа хилийтара укх шера цига дукха чакхъяьхай геолого-технически мероприятеш, цар теро хилийтай планал соьгІа 2680 тонн мехкдаьттен 540 эзар кубически метр гази яккха.

Цу промысле чІоагІа терко ю производства культура лакхъяра а, цунца цхьана болхлой хьалащ тоалара а. ХІара бригада йолаш я дика кийчъяь культбудкаш, душевойш. ХІара участке дика порядок хилийтара шийх болх дика вІаштІехьбаьккхаб профсоюзни комитеташа.

Къахьегама овсарле лакхъяра, хьадоаккхача мехкдаьттаген газаген дІабода мах лохбара чІоагІа лоархІаме да къахьегам Іалашдарда тІа вІаштІехьбаккхар. Из болх дика бу воккхагІвола инженер И. И. Холопов керте латтача НОТ творчески группа. Укх шера цар производствана юкъейихьача НОТ пданаша паччахьалкхенна бань пайда 22,4 эзар сом да, хІаьта къахьегама овсарле планах лаьрхІачул соьгІа 5 процент лакхъеннай. Мехкдаьтта доаккхача къаьстта дика къахьийгад мастера И. Кадзаев керте латтача бригада, оператора Н. Задорожне, КИП-а слесара Л. Скачкое, воккхагІволча оператора М. Ваделова, И. Никитченкое, кхычар.

Управлене болх ритмично дІабахар дуккхача дакъе тийша да И. А. Тонкогубов керте латтача мехкдаьтта дІаухийтача цеха коллективах. Цо даим нийса лелаю технологи, дика лелаю трубопроводаш, кудухьа хьаналья реализаци е вІаштІехьдоал цун мехкдаьттана, хьалхашка латта декхараш толамца кхачашду. Къахьегама дисциплина телха ца яра, производстве авари ца хилийтара чІоагІа къовсам лоаттабу цар. Цу декхарех а дика лоархІабу уж.

Дикача толамашца накъабоагІа тха управлене мехкдаьттахой хьакхучача кердача шера. НПУ коллективо къахьегама овсарле лакхъяра шера план 1,3 процент тІехкхоачашъяьй. Хьадоаккхача мехкдаьттаген газаген дІабода мах 0,6 процент лохбаьб. Цо паччахьалкхена бань пайда 168,3 эзар сом ба. Уж толамаш кхы а соьгІа доалаш къахьегаш ба мехкдаьттахой дІахо а.

СУРТА ТІА: шолагІча промысла воккхагІвола оператор М. Ваделов.

В. Мальсагов сурт текста.

Пхе шера план хатал хьалха кхачайаьрра социалистически ...хье хьинача Грозненски электромеханически завода цехашта юкъе хьалха латт кхоалагІча цеха коллектив. Продукцина реализаци яра шера план 17 декабре кхачачашъьй ца. Арахецача продукцега дІабода мах лохбарах кхо... бІаьш соманаш. Къаьстта дика къахьег слесаре - инструментальщика нов. Мацаенносс.

СУРТА ТІА: болх беш ва слесарь - инструментальщик Д. Мацаенно.

И. Пламзо сурт.

КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕШ Я КЪАХЬЕГА ИТАЛИ

...Тибуртины яха район вай дешоаша — маларра аьча «массазарча городе» дукха йоаца промышленни предприятеш чугульенча моттиг. Укхаза я керттера римски фабрикаши заводаши. укхаза я болхлой хьарталаш а — деттІаля дакха хІана дац аьнна селлара шоайле вІаши сарга дагІа дукхаза вІаштІардаь цІеноэш.

...Тхоай гІулакха арадаьннача тха машина кхы а массехк километр никъ баьфул чІехьагІа, цІаьхха голе тоххача, оаха лаьрхІача моттиге сецар. ГІалат довла йиш яц. Картаи йоккхийча чона хоанаІарашгех листа тІалеталаьд кулгаца доаржаждаь сийрдача басарашца тІагІоллад яздаь «Аполлоно» болх бе безаі», «Шо бахьан долаш лоаттабу оаха къовсам! «Предприятеш — болхлошта!» яха лозунгаш а долаш хола плакаташ. КхоанаІараште юкхе Іодегіа палаткаш дагІа. «Аьхки, — дуктІаоавх тхо тхоах кхиеттача стачечни комитета члена Анджело Скунньо, — укхаза биесаш яьхар пикетчикаша. Шелал тІаенаьчул тІехьагІа йІайхагІча помещенешка дІачубахаб уж. цхьабаьвда, палаткаш дагІийсад къовсам дІахо хьош яклар хойташ».

Тхо ца Риме санна, иштта столицера къулбехьенгахьа уллача Итале деррига ах даьхъа тІа а йоккхагІа йолча «Аполлон» яхача полиграфически комбината территоре тІа. Ах шу соьгІа ха я «Аполлон» болх ца беш латта. забастовка еш болча болхлоша дІалийцаб пун помещенеш. Нагахьа санна йоккхача предприяте хулаш боаца сатем па лаьрхІача, дІатІахьежача кІезига да укхаза бирса стачечни къовсам дагабохийташ доле хІамаш...

ХІанз болхлоша шоаш кулгалдеш йолча администрацие здане чу дІачудоал тхо. Стачечни комитета цІагІа саьигта ула феща бузаш бола хьамча мотт — дийнахьа а бус а цига хьожаш хул моллагІа хинна а профсоюзни кулгалхоех цаІ. Болхлой чІоагІа барт тайна, кхотабенна болаш дІайода забастовка. Из дІайолаьяр мехка йоккхагІа йолча кхаь профсоюзни объединене моттигерча организаша баьча тІахьехамагІа — Ерригиоіъарча Итальянски Къахьегамі конфедераце (ВИКТ), Къахьегамхой профсоюзий Итальянски Конфедераце (ИКПТ), Итальянски къахьегама Союзо (ИСТ). Забастовка еш барашта эггара чІоагІагІа новкъостал ду Компартен пролетарски цхьоагІон социалистически партен моттигерча организацеша.

Фу хиннах «Аполлоне»? Цу хаттара дола жоп кхьчаз тхога, хетаргахьа, Итале мара хургдоацача тайпара. Тхо духтІадоахаш дІаьхха къамальаш де оттавзар уж. магнитофон дІайолаеалйтар цар, тІаккха.., тхо ладугІаш даттІашехьа я вахана эуаш дІадахар бІарча сахьат. Башха - хоача оазо тІехьара аккордион а бовлабеш ялеца дІайолайир «Аполлонах» йола балладь — итальянски муаша ларда тІа хьанькъаьнарча легендай хьисапера бокъонка йола музыкальни поэма. Баллада тІа дувцар полиграфистий деррига хьовзамаш, комбината хьаьда, адвоката Марио Борганьоена хинна халахетараш, цу тІа йоахар, болхлой шоаш бокъонагІа дІадеха чу тІара юхебаргбац, шоаш яхар дадала дукъала леттаргба.

«Аполлоне» доаллар довла ерригача Итале а. Укхаза дІайолаеннача событеша йоккхийча а кагийча а бІаьш йолча кхыча предприятешкарча хьало, фокусе санна, чулоаш эггара белгатагІа дола гІулакхаш. Укх бІаьстан юххье комбинатерча кхоккхе а бІаь болхлочунген гІулакхерча сатаген цІаьхха повесткаш яьхар балхара дІабоахаш. Сахьбаз зиренаш йолча баьхача профсоюзий пикалашка цар хьакхайкадир, цхьа пайданагІа лаьрхІад «Аполлон» дІакъовлар а ший капиталаш хьуча гІулакхьакха дахийтар а аьнна. Цу хана болхлой улицашка аракхъесар а хІаьта цар дезал мацьхха чІетиг йоацаш бисар а — из вуниа бала болаш хиналац. Капиталиста хетачуга диллача цу тайпара дешаш теркалде доагІаш а дац: мехие, кхыметтел официальни данниех а, цхьаккха болх боацаш миллион сагІ волча хана, фу фурга, нагахьа саина тхова кхы а цхьа хо бІаь саг ІотІакхийттазар аьнна... Аьннар дара гІойласнагІа хургба...

«Аполловоший» безам хилазар аьннар де. Цар забастовка кхайкайяр, комбината здани дІалацар. ХІаьта цар анкалаш детицем а айца правительства резиденце, парламенте, моттигерча ІаьІалашка бахар, профсоюзин объединеней кулгалхошкара новкъостал деха бахар.

Стачка хьалхара этап цхьан беттан ах беттан соьгІа йІаьхьелар. Болхлоша бокъонагІа деха доагІаш дІадийхараша белгалара воздействи йир кхыметтел гІехьайнсачен мекъачен паччахьалкхен хлоиннана а. Белгала, «Аполлон» дІакъовлар — из м къахьегамхой хьакъехьа бокъо йоаес хархальярен акі чакхьяккхар хиина па Іеш, кхыметтел гІулакха пайдана а дацар. Цу дикка бух ма йоаккхий столица шийр меттел, ерригаз Римски провинце а полиграфически база. Дий тоалар духьа правительства 500 миллион аьр хьожалер оборудованена модернизация яра, производство эргаенкхара, къахьегамхошта дзлара, и. кх. дІ. Официальни соглашени йир предпринимателен профсоюзий вакалошен кулгаша а іздаь. правительства чІоагІ а яь. Болхлоша котало яьккхай, этапа хьалха. ІаьхІ кІама ала йиш хургйоацаш эггара дезагІа дола хІама — къахьегара бокъо кІалхаръяьккхай аьнна хеталора. Юха а болх дІабодабир «аполлоновцаша». Цхьабакъда, дукха бІаьхбалавзар из. Шеко йолча юридически комбинапе наькъаз комбината дас ший хаса делаь правительства хьахийначa ахчах доккхагІа дола дакъа — 360 миллион лир, соглашени эттІа а яь цо хьайкалир. полиграфически комбинат дІакъовлартьа, хІаьта ше аь решени хувцайта могаргдолаш цхьаккха а вац аьнна.

ДІайолаелар къовсама керла этап. хІанз дукха а лерагІен йІаьхагІен. ХІанз а латташ я из. «Аполлоновцаш» хІанз дика боез Риме. Укх тІехьарча ках бетта цхьаккха а болхлой митинг. цхьаккха а наькъа демонстраци хиннац Риме комбината анкалаш юкъе боацаш. Цар цкъа санна, дукхаза а пикетирования яьй парламента, правительства резиденцена. Ерригача къахьегача Римо массе оагІорахьара хьаллоаш уж.

— «Аполлона» кхо бІаь болхлочун къовсам — из моллагІча цхьан предприяте шоаш къаьста а болаш болхлой гІовттар дац, — йоахар тхога ВИКТ-а юкъейоагІа полиграфистий федерации секретара Марио Ди Бьадко. — Хьабе болх боашаш нах низар дукха хана дена хала социальни сагото а хинна дІаэттача римски провинцерча полиграфисташен берригача къахьегамхошен лоаттабеча юкъарча къовсама дакъа да из.

Уж дешаш сона заганехар кІеззига тІехьагІа, ерригача Итале массане юкъара 24 сахьата забастовка кхайкаьяьча хана. 14-ча ноябре дІа эггара дезагІа долча дехоеш цаІ а хинна итальянски болхлой болаче историга юкъегІорга. стачкана юкъ дакъа лоацараш дукха хилар бахьан болаш даха ца Іеш. Керттердар кхычох латт. Укх тІехьарча гкъа шера эггара хьалха цу дийнахьа берриге мохк а чулоацаш цхьан бартаца гІеттар Итале боккхагІа йола кхоккхе профсоюзни объединени. Стачка вІамагІ а теха, чакхъяьккхар берригача итальянски къахьегамхошта юкъарен хьашт долаши дола пенсионни Іалашоя система дертІаяккхара, тоаяра, демократизаци яра хьакъехьара дІадехар хьаллоацаш. Забастовко чулаьцар промышленность, транспорт, юрта боахам, торговли сеть, банкаш. Практически бокъонца сецар мехка экономически вахар. Кхыметтел оперни театраш а дІакъайлар, телевидене хІаро ерейолча передачашта кийчо па еш соцайяр. Профсоюзаша къаьстта яьча решенегІа дІахо а болх беш яр забастовка лелама хьакъехьа Италиген дерригача кунсигея хоаш бар духьа йита келайоазони информацен органаш. Меттахьа пэ хьоеш йитар цхьаькха моттигаш — клиникаш, исташа бераш ду цІеноэш, лоацца аьнча бахача наьха вахари уназцІенон юкъарчоа лоацаш меса тийша бола службаш а, хІаьта иштта духха ха йоацаш девача ІаьржаічхиноагІа дукхагІа зевані даь районаш а.

Иштта кур чулоацаш — массехк бІаьш, цкъаза кхыметтел массехк итташ мара боацача нахагара дІаболабенна шийтта соьгІа миллион сагага кхоачаш — баржаш латт хІана Итале забастовкий къовсам. Укх шерара гуйре, хетаргахьа, забастовкаш эггара чІоагІагІа «хьайкъарех» цаІ а. Хара ца лийча, цхьаккха дИ хІадоацаш батракаш е гІишлошъерашю докераш е почтальонаш. банкашка гІулакхдеш бола нах е текстильщикаш, школашкара хьехархой е машинаьккъахой гІовттара хьакъехьа газеташ хоаш ца беш. ХІана стачкаш хулача городийа нах бакача моттигийе цІерех бокъонца йола Итале географически указатель оттае йиш яр. Сенддухьа лоаттабу къовсам къахьегамхоше? Кхетадеш ца, лозунгаш хІара категоре къаьстта ший хилар, цхьабакъда, дерригача дІадехараша юкъара дараш а да: къахьегара йола бокъо телхаергйоацаш тешаш луга, алапеши пенсеши лакхделга, къахьегара хьалаш тоаделга, профсоюзни бокъонаш шерьелга, керда, прогрессивнегІа дола коллективни договораш делга.

МоллагІча къовсаме санна, забастовкай боламе а хуа толам боалаши вьттув ца боалаши, коталонаш йоахаш а эшаш а. «Аполлонера» къовсам хІанз а латташ ба, цхьабакъда, дуккхача кхыча предприятешка а кхыметтел бІарчача доакъошка а къахьегамхоша каялийтай предпринимателашкен правительстваген. Аьхки дукхха забастовкаш яьчул тІехьагІа кепайоазон болхлоша, масала, керда дерригача къамаш юкъара коллективни договор ядайтар, алапеш лакхделга, профсоюзни бокъонаш шерьелга тІа а оттадаь. Гуйра йолаенача юххье ерригаИтали яр «Пискьютта» яхача газооборудоване римски завода болхлоша гІатІеотта, кхо бутт соьгІача хана лоаттабаьча къовсамка из дагахье чІоагІа къонбаь а деш хьежаш. «Аполлоне» а санна, «Пискьютта» дас къахьегамхой дог гІоздоакхаш доацача цхьан дийнахьа лаьрхІар, ший предприяте шийна кхоачамболлаш пайда беш ца хилар, тІаккха пиетача ший 85 болхлочунга доаі бир цо балхара дІадаьхах цо аьнна. «Аполлоне» а санна, болхлоша стачка а кхайкаяь, завода помещени дІалацар. Юххера а каяла йийзар заводалаь. Бе болх хулийтаргба аьнна тешам белар «Пискьютта» болхлошта. керда, царна гІойленагІа дола коллективни договор дар.

Аккове биъ бетта къовсам лоаттабаьчуд тІехьагІа цхьа эзаре ах эзари болхлочун гІулакхерча сегон «Фарфиза» яхача музыкальни инструментий фабрикерча американски дьыгка каялийтар, даим бе болх хулийтаргхиларах, алапеш лакхдергхиларах, кхыча хІамашта тешам а баькхя. Юххьанна 382 болхло балхара дІаваккха аьнна яь решени дІадіенцега юха а яккхийтар, къахьегара хьалаш тоадарен профсоюзни бокъонаш кхоачашъярон хьакъехьа дІадийхараш кхоачаш а дийтар Пизерча йоккхача «Сен-Гобер» яхача кхитгай европейски монополе итальянски филиала къахьегамхоша. «Сен гобенций» къовсам Пизе мел бахача наьхи протеста шерра болам а хинна дІаэттар. Царна солидарность хилар хьа а хьокхаш забастовкаш йир кхыча доакъой къахьегамхоша, торговлаша, студенташа. Итальянски болхлой класса къовсам лакхерц юкъерех дешара заведенеш йола Италера ерригa городаш хІана чулаьца къаман образование системана демократически реформа яре тІехьара интеллигенцен студенчествая низ болча боламца оагІуа болаш а дукхагІча хама муика юкъебодаш а хул.

Цхьа миллионн ах миллионн сагов дакъе а лоацаш 5 декабре Римея Лацио яхача столични областен яьча массане юкъарча забастовка толам баьиначул тІехьагІа керда боккха къовсам болаба кийчлуш ба итальянски къахьегамхой. Цу цхьан хінна ерригача Итале баржаш латт дукха ха йоацаш Тиныле забастовка яьча батракий цІий полице мокхадар бахьан долаш хьайна протеста болам, ший бокъонаш бахьан долаш тІагІертта къовсам лоаттабеш я къахьега Итали, хІаьта цу къовсаме дакъа лоацаш миллионаш я ба.

Ю. ЛОПАТИН,
ТАСС корреспондент.

ТЕАТР

«МАЛА ВА МАЛАВ?»

Проблема актуальни хиларг а вай советски интеллигенце, къобста кагирхой патриотизм мельяр дуъьа лелаеча идеологически диверсешца бувзабенна бола идеологически къовсам хіанз ирбаларга а диллача чіоагіга лоархіаме я «Кто есть кто» («Мала ва малав») эрсий театро оттаяь спектакль.

Нагахьа санна юххьанцарча картинех цхьанне тіа вайна хьалхошча хьоттар безаме, хьахьал доле, нийса уйла йолаш ва аьнна хеталуш воле, ший философски балхех цІ чакхбакка аьнна Москве вена доазол дехьара журналист вале, спектакль чакхйоалача кана вайна гур — сов дерхала къажаь церргаш а йолаш; чутоІадаь цІог а долаш феса аьттув ца бахьнеча моттигера сихха дІояха тахоенна бора я.

Сага дог тохадолийташ йола уйла чуйоссаю спектакль керттерча турпало — дег чу цхьаккха хьарамло йоацаш, берригача нахах цхьатарро тешаш а юххьанцарча безамах чІоагІа тІелат яьнна а йолча Женяс (актриса Т. Малухина). Бвоий санаторе дукхе шераш дахкачул тІехьагІа къонеча художнина Сажии Федора (арт. А. Душин) мастерске гуллуш йолча йоккелна, оамалаш бе-беча компанена юкъе нийсъенна Женя вахарах тувсалу, иразага кхуад..

Иштта маьрша уйлаш йолаш йола йоІ бож-маьрзагІа бага йодаш санна бе йода, цунах йилбазал ца доаллига а хоаш, ший бІеза уйлаш чакхъяла лаьрхІа, массанахьа а цхьатарра шоайла адамий уйлаш йолаш бола нах хІашагІа къоастабац доазонаша яхаш, цунна хьехам баш волча журналиста Ричена. Ричена лалла я гучахьа моастагІал доле фигура — мадам Гордон (арт. М. Коробчанская). Цо ше а бахьду ше во журналистка хилар хьадагелаьца цхьаккха хІама а доацаш, цо ихача гІертар — ший идейни моастагІий мела моттигаш лохилга хилар. Цу цхьан хенна цо шийна рузкъе а Іоаду, хозача пехашкашта тІанеуеш волча Ларисе лаьсапарча мехкарий новкъостаца кораь эрсий искусстве ший тайпара произведенеш доазол дехьа маьзала а йохеш.

Цхьабакъда, советски наьа гІулакхаца хьакьокх бокъонца йолча гуманизма мах боезаш шоаш болга.

Рича доккхал даш а гадовхаш а йола статья доазол дехьарча цхьан газета тІа толачул тІехьагІа шийна халахетар хиннадолла. Сашкьа, денал хул художника Сажина къонакчо санна из долла хІама ларал соагІа, ший гражданск декхара тІера а ца воалаш мелал бакьи долаш дуккхаза а чІоагІа карцахьара хІамаш даьча ший сасага новкъостал де а. ЦигагІа цунна хьахкъелца а гІулакхе[illegible] а оерцагІоаьл госбезопасноста майор Сергей Воронин, гаьнна хьалпагІа дена хьадоагІеча доттагІало шиннена а новкъостал ду вахара эггара халагІа йолча минуташка. Доазол дехьарча ший доттагІаша Деьхе йоккхе езача нхоачаьа а, цхьабакъда, из гІулакх ца а деш, гоезалцен тийшача белхацен шийна маттал Жаьна цу ххерамеча политически ловзара юкъехьу Ларисес.

Эхь хетаw, тоам болаш хиннача башха-динача айІигах Женях вайна бІаргагуш хийчъенна, сеттош лепа йоІ хул «хьадда даь хІама доацаш», цхьабакъда, ловзадеш «каг-маг» гІулакхаш дарах доазол дехьарча доттагІашкара ийдаь ахчаш долаши.

Басараш хьийкка цун бІаргаш хьалхагІа санна цІена дац хІанз, елакъажар а хьалхагІа санна сийрда доацаш, цхьа дег тІара це дозгІаш, эттача сага, дор санна даХарцле Іемай из. Ший нана, тонакьерчарна, ше шийна харцле.

Цхьабакъда, Сажин Федора, адамий хьисапа комаьршача безамо новкъостал ду цунна ше чуувзаш паттача колдо чура арваье.

Спектакль чакхйоалача хана из вайна хьалхашка миска, оха, юкъхьанцара безам боврах дега бохам хинна вие а, бокъонца доле вахар юхадарга сатессача цун бІаргий йистошка сердал лелк. ХІамах са ца кхуаш, сутаръяьнна вахар дукхадезаш хилар — цун ханага кхаьчачул тІехьагІа хулаш йола уж эррига оамалаш ший турпала чоалхенача духоени вахарца гоеза хьахьокх актриса. Цунах теша дог а доагІа.

Вай доазол дехьарча «доттагІий» образашкара вайна бІаргабайра грозненцашта кардо бола башха-дика актераш. Мадам Гордон — М. Коробчанская, денал долаш, ххетамца уйла еш сесаг я. Актриса а шийгара из багйоахаш я, а совленна цун оамалаш гучайовхаш а хІама дац, дІа-хьа къамальлаш деча хена цун бокъонца йола оамал йиза хьа а хьоккаш. ЛаьрххІа цо ду борал, гІаьле уезаши полто кхса кулгаш дохкадеши йола цун оамал. эгІадал къейлехьар духьа цхьа бальам хобадаь бІаргаш — цу доллача хІамаша вовзийт гоезен чІоагІа сатохалуши вола моастагІа. Журналист Ричи (артист Ю. Шефер) тийшача балхагІа дагІела воагІаш образ я. Эздий оамалаш хьоасташ санна безаме бІарехьакар, атта, аьттув ца баьнча, корзагІа вуолар — доккхагІа дола вонаш де ловчун дегахьа дорза гоамал хилара белгало.

Эсала хьахьели аьттув боацаш ккели йолча хьалсага — Ларисе образ хьаю актриса М. Слуцкаяс. Цун Ларисе, цкъа гІоерал дей, хІама бе-башха ца хеташ, цхьа моллагІча тайпара дукхар дийзе хул, тІекхга козеча непара, дог гІоздаьле. нах хьогабе санна борда-бордагІа эла а къежаш хул, цхьаза шІаьхха дог цхьалка, безаме саг а хиле дІаотт, нагахьа санна доккхийн ца эшен гІалаташ цо сов дукха даь хиннадацере массаза а ше хила йиш йолчча тайпара.

Р. Исропилевас роль ловзаеш йола манекенщица — хозе, кхетам боацаш ккелле адам да, кертах тувлееш йолча ший хозалца безам тІеозаш, сакъердамеча, цхьабакъда, ххерамеча халкара юкъе, мелла аланна гонахье хІанз-хІанз ткъамеш марца Іодожар ххерам болаш гобоехе кІормац санна, кхесташ лепа. Уж эррига образаш — хьекам луш а, бокъонца йола сага хозал йиш а ях, сихбенна хххоз[...]ча вахарцен бага безам а болаш, массе тайпарча накъьвшца Іалашдевча шоай хозача импортни берзкъеш тІера бІеза Іеттаw бІарга ца гуш берешта.

Бокъонца талант йолаш, дика дог долаш, цкъаза дега кІеда хулаш, цхьабакъда, чІоагІа бахьахьарча сага образ хьаю Федора роль ловзаеча актера А. Душина. Из роль лавзае, шеко йоацаш, чІоагІа аьттув баьннаб.

Артист В Белоглазов цу спектакле лоадама грим тІайоацаш массаза а ше вар, вайна гаттара дика вовзаш ва. Цкъдуьа, цунах латтаw хила а тарлу Сергей — госбезопасноста болхло эггара хьалха сцена тІа веннача минута даьз дегага кхоабел вайташ бола актера кертара аьттув.

Спектакль кийчъяра (художник Э. Валентинов) дика аьттув болаш хьахьокх художника мастерсне, Женяйи Ларисайи квартирерча коммунальни кухне, сесаг йоацаш цхьаьча Сергея цІен йоккагІа йоле белгалонаш. Художнина шийна хоешоехьа а дитад театро кьардаш доле куц доакха хІамаш, бокъонца доле кореши нІараши дагІаш, пенех хьаптеха портьераши картинкаши доакхаш, гозови плита а кухне лепою бокъонца йола пхьегІаш а чупаттош йолча традиционни павильонах пейда а нйца. Цунца цІаьхха а белгалдаьккхад, цига мел хинна хІама вайна юкъера бораш санна болча накаца бокъонца хинна хІама хилар, цудуъьа цІенхашта беш бола хоам санна дек из социалистически моллагІа дувхар дийха йолча буржуазни — шин идеологена юкъе машар хург це хилар цкъаьа дицдеш берашта.

Массане а хьежача бакъахьа ва спектаклага, къовстта а кагирхой, цига цІаьхха а бІаргагургла церна вайх хІаравар воай Даьхен гражданин хилар.

Г. ЩЕДРОДАРОВА.
театровед.

Сурта тІа: спектакль тІера сцена: Шубина Женяй роль ловзаю артисткас Т. И. Малухинас, Рини Эдвардa роль — артиста Ю. И. Шефера.

Н. Кобшевнин сурт.

ЛОАРХІАМЕ ДЕШАШ ДИЙЦАР

Сонародийкахь республикански хьехархой ШагІа поаш шера бахьча балха итог е а дІахо дергдараш белгалде а гулбеннабар республика ерригача берийн школьни библиотекай болхлой. Совещане доклад йир Нохч-ГІалгІай республикански берий библиотека директора Е. В. Одровас. В. И. Ленина юбилейна кийчо еча хана библиотекай болхлошта хьалхашка латтача декхарех дийцар цо.

«Коммунистически кхетам лучара берий литература лоархІам» яхаш яр МалгІабика № 1 йолча берий библиотека заведующе М. С. Пущинас яь доклад.

Совещане къамаьлаш дир Грозненча Староприышленски района берий библиотека дешара зала заведующе В. С. Фроловас, А. Гайзара цІерагІча республикански берий библиотека методически кабинета заведующе Я. С. Ерешевас, № 1 йолча школьни библиотека библиотекара З. В. Воропаевас, Аргунски берий библиотека заведующе Т. В. Каунова.

И. БЕРЛИЗЕВ.

СТИХАЙ СБОРНИК

«Шаккха а лергоаца баьрий» яхаш за Нохч-ГІалгІай книжни издательства арахийна Муталибов Зайндина стихай керда сборник.

Сборникa юкъе язача стихашка автора буц шийца эсаре гІулакх деш хиннараш. ТІехьа шерашка-Даьхе бахьан шоай са па кходаьхараш.

Стихаш эрсий меттала яьхар за воэт Б. Бауров. **В. СЕРГЕЕВ.**

ГОВЗАНЧИЙ СИЙ ДУ

Грозненски № 6 йолча профессионально-техническа училища дика кадраш кхеи. Цига дийша баьнна ...аш, ..., терапаш, промышленни кхачани тикай продавецаш вай республикe хиннa ца Іеш, нохкараш йолча доалахарча республикашка, Москве, Мурманске, Хабаровске, иштта вай мехкарча кхыча гоp' яшкеи районашкеи а ба болх беш. Шоаш дІа мел кхаьчача моттиге училища сий лакха лоаттадеш, дикка шоай декхараш кхоачашдеш ба уж. Цудухьа укх шера цига кхаьчад шоай декхараш цІена кхоачашдеш хиннарахи йийархошта дика гІулахх дарахи баркал оалаш доле бІаьи письмаш. Иштта дика специалисташ кхебар училище хьехача мастерий Горбакова Марема, Хаматханова Іайшета, Чернова Анастасий, Чаплыгина Валентинай, кхычар заслуга я. Цар массане а шоаш керте латтача группай успеваемость лакхъяра, теоретически хийшар практически дІадовайтара дукха балхаш ду дешархошна. Цул согІа практике къахьеташ йолча 30 дешархо чувоагІача хІара поварий группана кулгалдеш пишша мастер ва, хІаьта кондитерийн про давецийн хІара группана кулгалдеш пхьаьца мастер ва. Царех хІаране практике болча дешархошта дІайовзийт торгови бокъонаш, документацеш иштта кийчде деза. Иштта училища хьехархой коллективо къахьегарах дешархой успеваемость лакха я. Цига доаача, тайп-тайпара говзалаш Іемаеча 20 группах цхьаккха группа яц успеваемость доха йолаш.

Пятилетка шерашка цига дийша а баьнна тайп-тайпарча организацешка балхаш деш бола поварaш, кондитерaш, продавецаш 4 бІаь саг ва. Царех дукхабараш йоккхийча столовей, тикай отделий заведующеш болаш ба. ХІана училище дешаш 650 согІа дешархо ва. Кхычча дийша а баьнна, вай мехка эггара чІов' гІагІа хиача участкашка балха гІоагба уж а.

Дешархошта мел эша хьалаш долаш да училище. Уж барзкъашка Іалашбу. Цул согІа трамвайца, автобусашца мах боацаш лела бокъо я, мах боацаш кино, театрашка ух. Укх шера дукха дешархой санаторешка, салоІача шІагІа баха салеІаш хиннаб.

Спорте, художественни самодеятельносте дика дакъа лоац дешархоша. Училище цхьа ..аш болх беш я волейбольни, яйгача атлетика, кхыйола спортивни секцеш. Укх шера волейболах дешарах город Грознерча еррига училищай спортивни коллективашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай цу училища спортсменаша. Иштта дика дакъа лоац дешархоша художественни самодеятельносте а. Эрсийи Нохч-ГІалгІайи иллейи халхарен кружокаш, драматически кружок, кхыйола кружокаш а я цига болх беш. Цу кружокашка дакъа лоацаш ба беррига дешархой. Цар дукхазза концерташ уттадьь вай республикерча къахьегамхошта,

Кулга говзал Іемаяра мел эша хьалаш а Іалашдаьй дешархошта училища кулгалхоша. Укх тІехьарча шерашка цига болх беш я фотокружок, баржъаго хьадовхен уж тегеи кружок. Шоаш дешархошка сурташ даха Іомабенна, барзкъаш дахен тегеи Іомабенна дешархой дукха ба училище. Училище болх беш я шоай хиналпарат.

Дика дешаш а дешаш, общественни балха тІа хьинаре дакъа лацаш совгІа, город Грознерча пхьийолча школай, интернатий дешархошта шефал леладу училища коллективо. Масала, № 5 йолча группо шефал леладу шоллагІча интерната дешархошта. Царах группа самодеятельносто уттаду концерташ, арахец пенгазет, кердача шеоа кийчбалара эша костюмаш хьй. Дика дешаш хьалхара моттиг яьккхача классана совгІат денна, иштта кхы дІа.

ХІара шера чІоагІа новкъостал ду училища коллективо юрт' боахама ялат, сомаш, бахьадараш чуэцача. Укх шера Наурски районерча Ленина цІерагІча совхозе комсаш чуэцаш хиннаб дешархой. Цига болх беча хана цар чуийца комсаш 1800 тонн я. Иштта толамаш дахарах совхоза кулгалхоша дешархошта кхайкадаь баркалаш итташ да, премена беннаб пианино.

Шийи болх иштта дика дІаттІехь а бахьккха училища коллективо дахкача толамий лакха мах баьб. Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума, РСФСР профессионально-технически училищай керттерча управлене кхычар оцнай цуна 20 гаргга Сийлен грамота. Шахо йодача хана шоай сий кхы а лакхде лерІ училища коллективо.

[illegible]

ГОСПИТАЛЕ ХЬОАШАЛГІА

Сийлахь-боккхача Даьхен тІема инвалидий госпитале каст-каста лекцеш еш, художественни самодеятельноста концерташ уттаду.

Дукха ха йоаццаш фронтовикаш бахча хьошалгІа вена хилар физико-математически Іилмай кандидат С. С. Козловский.

«Іилман эстетикех» яхача тоамах лекци йийшар цо.

Боккхача безамца тІайийцар кхийкача фронтовикаша № 5 йолча профессионально-техническа училища самодеятельни артисташ. Лекци йийшачул тІехьагІа сакъердаме концерт оттадир цар.

С. ВОРОНИН.

ХАОТТАМ

Грозне тахан дийнахьа лоадама йоачан а йоаццаш ха хила тарлу. Бийсанарча сахьаташка республика къулбехьарчен малхбузехьарчен районашка цхьаццанахьа дохк доалларгда, малхбузехьара лаьгІо (секунде 4—5 метр) дийнахьа лаьгІо боаранта кхоачаш (3—7 метр секунде) мух а хьекхаш. Фецара температура бийсанна республике гІолла 2 градус йІовхалгара 3 градус шелалга кхоачаш, Грозне 0 градус гаргга, дийнахьа республике гІолла 2—7 градуси Грозне +3—5 градуси йІовхал йолаш хургьа.

27-чей 28-чея декабре моржан а йолаш, юкъ-юкъе ехкаш а утташ, лоадама йоачан а йоаццаш, цхьанийолча моттигашка дохк е доаллашха латта тарлу. Фецара температура бийсанна 1 градус йІовхалгара 4 градус шелалга кхоачаш, дийнахьа 0 градусагара 5 градус йІовхалга кхоачаш хургьа.

Метеостанци.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

ЛадувгІа, хъажа

26 декабре

РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетай обзор. 7.30 — Переданчай программе. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — «Барт тайнача доазал юкъе» (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.20 — Композитора Адлана Шахбулатова иллеш. 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — «ТІаьхенам» яха очерк. (гІалгІай меттала). 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Беращта. Фильм. 18.25 — Телевизионни кердадараш (гІалгІай, эрсий меттала). 18.45 — Юртбоахама знание школа. Хьейбаш лелаларий племенной болх. 19.20 — Къахьегам Іилманца вІаш... тІехьбаккхарах йолча конкурса итогаш. 19.30 — Киножурнал. 19.40 — Нохч-ГІалгІай радион телевиденен солистий концерт. 20.10 — Шоана, бераш. 20.20 — Дуьне халкъашта юкъера обозрени. 20.30 — Передачай программа. 20.35 — «Сийна стрела» яха художественни фильм.

27 декабре

РАДИО

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 17.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш. 8.45 — «Къона тІехье» (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Авангард» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.30 — Доха дара школа (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.00 — ХІинаяри халкъа иллеш. 17.30 — Ашараш. 17.45 — Миллионий Ленински университет (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.40 Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.55 — Передачай программа. 18.00 — «Юртарча клубе» (нохчий меттала). 18.40 Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.05 — Іаламан доттагІий клуб. 19.35 — «Декха юкъе гІолла баьнна» яха художественни фильм. 20.50 — Передачай программа. 20.55 — «Аккорд». Музыкальни передача. 21.35 — Музыкальни перерыв. 22.00 — «Музыкальни фантазии». Эстрадни концерт.

БАЛЛОНИИ ГАЗАХ ПАЙДА ЭЦАРИЙ ТЕРКАМГА!

ГАЗОБАЛЛОНИИ УСТАНОВКАШКАРА ГАЗ ЦІЕНОШКА ЧУЙИЛЛА ЙОЛЧА НАХА ДІАХОВЛДА! Лелхамаш, хетараш ца хилийтара, цІераш ца йоалийтара чІоагІа дийхкад йолча газ чуйола баллонаши чугІолла газ лела турбаши цІераца, Іанарга, электричестваца йІовхъалга.

Нагахьа санна газ хьа ца ухаш сецаяле, газопровода тІара еррига кранаш цу сахьате дІакъовлийза а цу хьакъехьа 0-4 а 2-12-98 телефон а теха аварийни диспетчерски службага хоам баьза а баргбаь.

Кхоача газ чуйола баллонаш сберегательни кассашка мах дІабоалача извещенех ях.

«Чечингаза управлени.

ХОАМ

Городерча улицашка гІолла дІаьоелхаш, аьттакка кІалхарча гІорсий ловкаьте, цІенай подвалашта, нах бахача цІенойн общественни адамай лоаьшта мехе гІолла шоаш тІеадоалача хана шоашта ГАЗА ХЬАЖ КХЕТЕ, ИЗ ТЕРКАЛ ЦА ЕШ МА ІЕЛАШ.

Цу хьакъехьа сов чехка хоам бе «Чечингаз» производственни управлене аварийни службага 0-4, 2-12-98 телефон а техе.

Дец ма лелаш, газ ярхухаш хилча, цунах лелхамаш хила, цІераш ювла, наха отравлени хила тарлуш хиларах.

«Чечингаз» управлени.

ВЬЕТНАМА ХАЛКЪАЦА БАРТ-ЦХЬОАГІО ХИЛАР

СТОКГОЛЬМ. Укхаза хилар йоккха антиамерикански йола къовсам лоаттабеча Вьетнамаца барт-цхьоагІо хилара манифестаци. Вьетнаме беш бола агрессивни тІом безза дІабоаккхача оттабе американски империалисташ, Париже вІашагІихийттача моттиге Къулбехьан Вьетнама халкъа йиэза бокъо йола вийнал НФОЮВ-х нархІара мукІарло дайта США правительствага, — яха машар безача низий Вьетнамах йолча стокгольмски дуьнен хелкъашта юкъерча консультативни совещане уж дІадехараш хозаш дар шведски столица улицашка.

* * *

ВАШИНГТОН. «Ккалнах, машара, тІехьа къовсам лоаттабе» яхача организаце вийкалаш кІайча цІагІа баьхкабар Вьетнаме беш бола тІам мехулла чекхагІа соцабар дІадеха. «ТоьаргдаІоьахийта цІий», «Вьетнаме беча тІемга бетта 2,5 миллиард доллар дІадода вай» яха плакатеш дар хьош кхелнахага. Къулбехьан-Меконгаи Азе хинна конфликт юхтоеца дувцам наькъаца къестара тІахьехаш президента Джонсона цІерагІ ядаь письмо дІадедар мехкарий делегаца.

* * *

БРАЗЗАВИЛЬ. Револющ Къаман совето (Н. С. Р.) къулбехьен вьетнам мукъаниихара къаман фронт хьаль бархІ шу дизара хетаеш вІашагІтехача дуккхача наха дакъа лоацача митинге къамаьл дир Н. С. Р. дІректора члена Анж Пунге. Конголезски халкъа цІерагІ цо тешам белар «Вемаршха доле Вьетнама халкъа ца нийсхон тІехь лоаттабеча къовсаме барт-цхьагІ [illegible] хьалаацаш хилара».

* * *

ПАРИЖ. Вьетнама турпал халкъаца барт-цхьоагІо хилара дуккхача наха дакъа лоаца митинг хилар Париже эггара йоккхагІйолча зале — Мютюалите.

(ТАСС).

Листах дола металл хьадеча цеха керда злани хьалъяьй город Дунауйварошерча (Венгри) Дунайски металлургически комбинате. ХІанз оборудовани дІаоттаеш латт укхаза. ХьатІадоагІача шера январь бетта арахеда лаьрхІад продукци.

МТП—ТАСС сурт.

Доазол дехьара

ПНР СЕЙМА СЕССИ

ВАРШАВА, 24 декабрь. ТАСС-а корр. В. КУЗНЕЦОВА хьахойт:

Варшаве чакхъялар Польски халкъа Республика Сейма сесси яхаш.

Сейме цхьа барт а болаш тогайир ПНР халкъа боахам 1969 шера дегІабоалабара плани бюджети, хІаьта иштта 1970 шера халкъа боахама плана керттера белгалдаьхараш а.

Цул тІехьагІа чІоагІийр правительства юкъейоалдаь хинна Іилмай техникал комитетах йолча закона юкъе хьоча хувцамий проект а, цуга хьежжа комитета председатела пост кхы цхьан хана Министрий Совета председатела заместитела декхарашца ювлаенна хургьи.

Сейме депутат В. Яросиньский ПНР Паччахьалкхен Совета членаллa хержар.

Къамаьл де дош ийцача ПНР Министрий Совета Председатела Ю. Циранкевича предложени гІлар правительства состава юкъе цхьадола хувцамаш де, аьнна. Іилман техникан комитета председатела декхарех мукъавалийтар Э. Шир.

ПОРП партийни тІахьожама Центральни комиссе председателал хаьржарах З. Новак Министрий Совета председатела заместитела декхарех мукъавалийтав. Могаш ца хилар бахьан дІаяш Министрий Совета председатела заместитела декхарех мукъавалийтал Ф. Ваниолка, хІаьта кхыча мехкашцарча гІулакхий министра декхарех — А. Рапацкий.

Сейме кхыча мехкашцарча гІулакхий министралла чІоагІдир ПОРП ЦК Политбюро член С. Ендриховский, Министрий Советерча планироване комиссе председатела декхарех мукъа а воалийташ. Ю. Кулеша хьажаваь Министрий Советерча планироване комиссе председателалла.

Иштта ПНР Министрий Совета составе а цхьадола кхыдоа хувцамаш даь.

ЯПОНСКИ КЪАХЬЕГАМХОША ДІАДЕХАРАШ

ТОКИО. 24 декабрь. (ТАСС). Япошера американски военни командования укх шера гуранхьа дена йолаеннай японски общественностах Япона территоре тІа шоаш кхухьа тІема мухь къайлахьоргбола гІулакхаш де. Японски кепайоазоно беча хоамах, царех цхьа гІулакх да кхераме мухь тІема кхоачамаша доагори чудолча машинашкъа загонаш тІен цистернаш тІен дола английски меттала даь йоазош дІадахар.

Из де дезача эттай американски военни командовани американски тІема мухь мехка машиннашка дІакхахьаран американски базашта дукхал Японе болам шербаларца.

Мехка машиннашка американски тІема мухь кхухьита соцадерн американски тІема базаш дІаякхари хьадехаш ба Японе дукхача префектурашкеи городашкеи баха нах. Из дІадийхар Японе къахьегамхой эггара йоккхагІа йолча профсоюзни объединене, Японе профсоюзий Генеральни Совето, Японе социалистически парте.

БЕТТА ГАРГАРЧА ОРБИТА ТІА ЯЬННАЙ «АПОЛЛОН-8»

НЬЮ-ЙОРК, 24 декабрь. (ТАСС). Тахан москвоска хана 13 сахьат даьнча Беттага хьача тяьнча транстере тІара эллиптически селеноцентрически (Бетта гаргарча) орбита тІа дьннад «Аполлон-8» яха американски космически кема.

ЛаьрхІараштa гаргга хиннай орбита параметраш. Периселени лакхал (Бетта тІехкина эггара кІезигагІа гаьна ... хиле) 112 километр яр, апоселени лакхал (Бетта тІехкина эггара дукхагІа гаьна ... хиле) — 312 километр.

Цу орбита тІа гІолла ... а баьнна, 17 сахьати 22 минути яьнча гоенадьа хІана яц аьнна йолча орбита тІа дьннад ... Бетта тІехьа тІера юкъера лаьрхІача 113 километр гаргга лакха а долаш. Кхана, 25 декабре, программагІа йолча Лаьттагахьа бодача некъа трансторе далга оттадаь. Эллиптически орбита тІара телевидено савис яй тахан.

Бутт тІера шоай сахкийначун хьаькъа хиан баьча Джеймс Ловелла дийцар, цун дукхагІа йола тІехь тайна а «форма пламенга тайна гІуш дагайоаш a я», хиа Ловелла хьахана, тоьаш дукха «Іаальнате гаргга кратераш» бІаргайийцай цуна. Йоккхийча кратерашта кийра цхьаннех доле хІамаш ма дарра дийцар ва, цун боса вагІонаш лагІай хьиссе хилар бовгаш a дешаш.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-80; редактора зам.—3-39-11; декхаронна секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамех письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-80; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05290. Заказ № 5400.